

NÉPÚJSÁG

2025. június 13., péntek

LXXVII. évfolyam

129. (21995.) sz.

Ára: 4⁰⁰ lej

(előfizetőknek 2⁴⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Újdonság: pokrócos-babzsákos rendezvényter hétvégi programokkal

Jövő héten indul a strandidény a Víkendtelepen

Fotó: Nagy Tibor

Június 19-én indul a strandszezon a marosvásárhelyi Víkendtelepen. Ottjártunkkor már javában folytak az előkészületek, a munkások javítási munkálatokat végeztek a medencékben, mások füvet nyírtak. Bár a strandrészt hivatalosan jövő héten nyit, akadtak látogatók, akik, kihasználva a napsütéses, meleg időt, már napoztak a szépen rendbe tett pázsiton. A Víkendtelep idén több újdonsággal is várja a látogatókat, a régi gokartpálya

helyén egy rendezvényteret alakítanak ki, ahol a nyári idényben koncertek, filmvetítések és egyéb programok várják majd hétvégenként a családokat, fiatalokat.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 18. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

Újra megnőtt
a Kis-Küküllőben
a sókoncentráció

Ilyen katasztrofális szennyező-
désre nem számítottunk, a patak
jelenleg is nagy hozammal löki ki
a sós vizet a bányából.

4.

Római lakoma a
régészet napján

Célunk, hogy a nagyközönség
számára hozzáférhető és vonzó
módon mutassuk be kutatásaink
tudományos eredményeit, az
ételkészítésre, a napi fejadagokra
és a római hadsereg étkezési
szokásaira összpontosítva.

17.

Közzszemlén Kemény
János szobra

Június 6-án szűkebb körű ren-
dezvény keretében közzszemlére
bocsátották Kemény János
(1607–1662) erdélyi fejedelem
mellszobrát Magyarbükksön.

18.

Szolgáltatásaink:

- > kontaktlencse-felírás és rendelés
- > ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- > mindenik szakületünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- > a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- > kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- > korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk (gyors, olcsó és precíz munkával)
- > szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- > új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- > terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

INGYENES
FIZIOTERÁPIA
küldőpapírral!

JÚNIUSI AJÁNLAT:

+ 2 NAP BÓNUSZ
INGYEN

- Ingyenes kivizsgálás és kezelés küldőpapírral
- performáns és modern gépek
- fiatal és jól képzett személyzet

Marosvásárhely,
Hadsereg tér 45. szám
Tel. 0772 070 391

JÚNIUS

13

5:29
 23:36
 21:16
 7:52

A nappal hossza: 15 óra 47 perc

Ma **ANTAL** és **ANETT**,
holnap **VAZUL** napja

Az év **164.** napja, hátravan **201** nap

naptár

Isten éltesse!

VAZUL: a régi magyar Wazul alakjának téves olvasatából származik, ennek helyes kiejtése Vászol, Vászoly.

IDŐJÁRÁS

Sok napsütés

Hőmérséklet:

max.:

23 °C

min.:

10 °C

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

**Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő
hónapra a Népújság szerkesztőségében:
Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám,
2. emelet, 72-es iroda, naponta 10–14 óra között,
szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.**

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai							
 LOTO LOTO 	<table> <tr> <td>41, 24, 19, 27, 14 + 14</td><td>NOROC PLUS: 8, 0, 3, 8, 7, 6</td></tr> <tr> <td>27, 32, 11, 39, 10, 37</td><td>SUPER NOROC: 0, 3, 0, 8, 3, 7</td></tr> <tr> <td>26, 2, 4, 36, 43, 39</td><td>NOROC: 2, 4, 0, 8, 6, 0, 1</td></tr> </table>	41, 24, 19, 27, 14 + 14	NOROC PLUS: 8, 0, 3, 8, 7, 6	27, 32, 11, 39, 10, 37	SUPER NOROC: 0, 3, 0, 8, 3, 7	26, 2, 4, 36, 43, 39	NOROC: 2, 4, 0, 8, 6, 0, 1
41, 24, 19, 27, 14 + 14	NOROC PLUS: 8, 0, 3, 8, 7, 6						
27, 32, 11, 39, 10, 37	SUPER NOROC: 0, 3, 0, 8, 3, 7						
26, 2, 4, 36, 43, 39	NOROC: 2, 4, 0, 8, 6, 0, 1						

MEGYEI HÍREK

Vasárnaponként lezárják Marosvásárhely főterét

Augusztus végéig minden szombaton este 8 órától vasárnap este 10 óráig lezárják a közúti forgalom elől Marosvásárhely főterét. A lezárt szakasz a két katedrális közötti területet és a környező utcákat érinti, amelyek ez idő alatt gyalogosövezetté alakulnak. A cél, hogy a városközpont élő közösségi térré váljon, ahol a lakók pihenhetnek, találkozhatnak egymással, valamint különféle családi, kulturális és sportprogramokon vehetnek részt – közölte a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal.

Vár sétányi vásár

A hét végén, június 13–15. között szervezik meg Marosvásárhelyen a Vár sétányi vásárt. A pénteken 12 órától kezdődő vásáron több mint 60 termelő vesz részt kézműves- és jó minőségű élelmiszertermékekkel Maros, Hargita, Kovászna, Beszterce és Kolozs megyéből.

Ingyenes bőrrákszűrés Marosvásárhelyen

Ingyenes bőrrákszűrésre lehet jelentkezni a Maros Megyei Kórház Dózsa György utcai bőrgyógyászati klinikáján. Azok, akik szeretnék ingyenesen megvizsgáltatni az anyajegyeiket, a vizsgálatra előzetesen be kell jelentkezzenek, küldőpapírra azonban nincs szükség. A vizsgálatok minden hétköznap 12 és 14 óra között zajlanak, időpontot előzőleg a 0365-882-533-as telefonszámon lehet kérni.

Szünetel a gázszolgáltatás három településen

A gázelosztó hálózaton végzendő munkálatok miatt a Delgaz Grid társaság szünetelteti a gázszolgáltatást pénteken, június 13-án 10–13 óra között Kóródon, Kóród-szentmártonban és Küküllősolymoson – áll a cég közleményében, melyben felkéri a fogyasztókat, hogy a jelzett időszakban zárják le a gáztűzhelyeket, és a gázellátás újraindítását követő fél órán át felügyeljék ezek működését. A fogyasztókat arra kéri, hogy amennyiben gázszagot éreznek, azonnal értesítsék a Delgaz Grid segítségnyújtó központját a következő telefonszámok egyikén: 0800.800.928 (ingyenes, a főbb vezetékes és mobiltelefon-hálózatokból elérhető) vagy 0265/200-928 (helyi tarifa a Telekom hálózataból és szolgáltatói tarifa minden más telefonhálózattól).

Újabb medve sétált csapdába

350 kg-os hím medvét fogtak be június 11–12-én éjszaka Marosvásárhelyen, az állatkert területén elhelyezett csapdával. A nagyvadat áthelyezték, hogy a természetes élőhelyén folytathassa életét, illetve a Somostető és környéke biztonságos maradjon.

Hírszerkesztő: Szer Pálosy Piroska

Díjkiosztó ünnepség a Vártemplomban

A protestáns felekezetek megyei tantárgyversenyén 51 V–XII. osztályos diák ért el 8,50 feletti médiát. Az ő díjazásukra került sor pünkösd másodnapján a marosvásárhelyi Vártemplomban.

Mezey Sarolta

A megyei tanfelügyelőség oklevéllel jutalmazta a diákokat, míg négy református egyházmegye – a Marosi, Maros-Mezőségi, Görgényi és Külküli – támogatásának jóvoltából ajándéksomagot vehettek át mind a diákok, mind felkészítő tanárai.

A rendezvényen jelen volt
Kiss Tünde szaktanfelügyelő, Buko-

vinszky-Csáki Tünde katekétikai előadó. Az ünnepséget Páll Melinda, a Maros megyei vallásánárook pedagógiai körének vezetője szervezte, akinek munkáját Fazakas Imola Erzsébet vallásánár segítette. Igét hirdetett Henter György vártemplomi lelkipásztor.

Páll Melinda gratulált a tanulók által elért szép eredményekhez, elmondta, hogy tudásukkal és szorgalmukkal bizonyították, hogy Isten ígéje munkálkodik bennük.

– Hitetek mindig erősödjék, és szolgálja a közösség javát – mert az igazi tudás szeretetből fakad, és a szeretetben teljeseedik ki – mondta, majd megköszönte a kollégák áldozatos munkáját is. A vallásitanárok nemcsak tudást, hanem látásmódot, értékrendet, kíváncsiságot és Krisztus szerinti emberi tartást adnak át a diákoknak. – A ti tanúságtételeitek és elhivatottságotok példaértékű – olyan magvetés, amely Isten országát építi a jövő nemzedékében.

A diákokat Kiss Tünde szaktanfelügyelő, a jelen levő vallásstanárokat pedig Bukovinszky-Csáki Tünde köszöntötte.

Június 14. – a véradók világnapja

A véréadók világnapja előtt, pénteken, június 13-án 12 órakor a Marosvásárhelyi Regionális Vérvközpontban közös ünnepi eseményre kerül sor. Véradók, az egészségügyi személyzet és a Marosvásárhelyi Megyei Sürgősségi Kórház képviselőinek jelenlétében a Romsilva által felajánlott életfát ültetnek el az épület elé a véradás támogatásának jegyében.

A WHO által választott ideji téma: „Adj vért, adj reményt. Együtt életeket mentünk”. Ez egy egyszerű, de rendkívül motiváló üzenet, hiszen a véradók mindennap szó szerint reményt adnak a legsúlyosabb betegségben szenvedőknek, és esélyt azok számára, akiknek a vér az életet jelenti.

Nagyra értékeljük e humanitárius gesztust, bátorságukat, elkötelezettsé-

güket, szolidaritásukat és együttérzésüket, és a betegek nevében köszönetet mondunk nekik. Mutassunk továbbra is szolidaritást és elkötelezettséget, mert csak együtt tudjuk jobbra tenni a világot. Együtt mindennap életeket mentünk, ezért jó egészséget kívánunk minden véradónak! – áll a vérközpont igazgatója, dr. Lenuța Florea által aláírt meghívóban. *(szer)*

Tragédia a ratosnyai erdőben

Június 11-én, szerdán a Ratosnya környéki erdőben azonosították egy szászrégeni 26 éves fiatalember holttestét, aki a feltételezések szerint önkéntével vetett véget életének.

Június 11-én éjszaka egy szászrégeni nő értesítette a rendőröket, hogy a 26 éves fia június 10-én a déli órákban távozott otthonából, és azóta nem tért haza. Ugyanakkor a fiatalember autóját nem sokkal később a Ratosnya-Tihu közötti erdei úton találták meg. A keresésébe rendőrök, hegyimentők, vadőrök

és erdészek kapcsolódtak be. Június 11-én reggel az erdőben azonosították a fiatalembert. Az ügyben nem merült fel erőszakos bűncselekmény gyanúja. Holttestét a marosvásárhelyi Igazságügyi Orvostani Intézetbe szállították boncolásra, hogy megállapítsák a halál okát. A nem szándékos emberölés bűntettének kivizsgálása folytatódik, hogy megállapítsák a fiatalember halálának körülményeit – tájékoztatott a Maros Megyei Rendőrség sajtóosztálya. *(pálosy)*

RENDEZVÉNYEK

Jótekonysági nótá- és operetttest

Július 6-án, pénteken 18 órakor Marosvásárhelyen, a Kultúrpalotában jótékonyági nóta- és operett-estre kerül sor A szerelemhez nem kell szépség címmel. A koncert célja, hogy támogassa A város segít program felzárkóztató oktatásában részt vevő szegény gyerekeket. A rendezvényen fellép Nemes Tibor színművész, Mikita Dorka színművésznő, Hajlák Attila István és Geréd Nikoletta nótaénekesek. Közreműködik a Nóta kalákamozgalom zenekara és Máthé Péter zongoraművész. A támogatói jegyek elővételben megvásárolhatók a Charity Shopban Forradalom (Revolutiei) utca 6. szám. Tartson velünk egy felejthetetlen estére, ahol a zene és a segítő szándék egyesülnek! Minden jegy egy szegény gyereknek ad jobb jövőre esélyt. További információ a 0265/311-727 telefonszámon – áll a meghívóban.

Ízletes községi nap Csíkfalván

Június 14-én, szombaton Csíkfalván, a futballpályán Ízletes községi nap címmel kerül sor közösségi eseményre. 10 órakor Petőfi Sándor- emléklapkegyelet-avatás lesz a vadadi kultúrotthonban, 12 órától a csíkfalvi futballpályán kézművesvásár, gyerekfoglalkozások, hangszersimogató, vetélkedők, rotakapaverseny, író-olvasó találkozó – Csapán Ilonával. A kulturális műsor keretében fellépnek a helyi óvodások, kisiskolások, a Bekecs Néptáncgyűttes utánpótláscsoportjai, a Nyárádharácsi Kalangya néptáncgyűttes, a Nyárádmenti Pillancsok énekszat, valamint a jobbágyfalvi Nagy Ferenc férfiak. Ezt követi a tűzoltóbemutató, vacsora, tábotűz, retróbuli – DJ Dömél. „Közösségünk ízeinek világa, zene és szórakozás, önfeledt játék és kaland a gyerekeknek – egy nap, ahol mindenki megtalálja a kedvenc programját” – tájékoztatnak a szervezők.

NÉPÚJSÁG

MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐHELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Putnoky-Benedek Annamária. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.

Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro

SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro

Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.

Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.

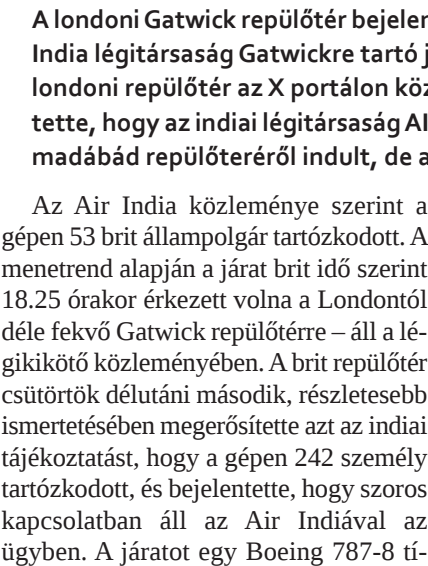
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

642357800069

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Orvosok lakására zuhant az Air India Gatwickre tartó repülőgépe

A londoni Gatwick repülőtér bejelentette csütörtökön, hogy lezuhant az Air India légitársaság Gatwickre tartó járata. A második legnagyobb forgalmú londoni repülőtér az X portálon közzétett rövid ismertetésében megerősítette, hogy az indiai légitársaság AI 171-es számú járata a nyugat-indiai Ahmadábád repülőtéréről indult, de a felszállás után lezuhant.

Az Air India közleménye szerint a gépen 53 brit állampolgár tartózkodott. A menetrend alapján a járat brit idő szerint 18.25 órakor érkezett volna a Londontól déle fekvő Gatwick repülőtérre – áll a légikikötő közleményében. A brit repülőtér csütörtök délutáni második, részletesebb ismertetésében megerősítette azt az indiai tájékoztatást, hogy a gépen 242 személy tartózkodott, és bejelentette, hogy szoros kapcsolatban áll az Air Indiával az ügyben. A járatot egy Boeing 787-8 tí-

pusú repülőgép teljesítette volna. A gép fedélzetén hivatalos indiai adatok szerint 230 utas és 12 fős személyzet tartózkodott. A Flightradar24 valós idejű online járatkövető szolgálat adatai szerint a repülőgép mindössze 194 méteres magasságot ért el, mielőtt megszakadt vele a kapcsolat. A portál nyilvántartása szerint a gép csütörtökön Újdelhiből érkezett Ahmadábádba, és onnan indult volna tovább a londoni Gatwick repülőtérre. Az Air India heti öt járatot üzemeltet Ahma-

dábád és London Gatwick között; mind-egyik járaton Boeing 787-8 típusú repülőgépek közlekednek.

David Lammy brit külügyminiszter csütörtök délután a londoni alsóházban közölte: a brit kormánynak tudomása van arról, hogy a szerencsétlenül járt indiai repülőgépen brit állampolgárok is tartózkodtak, és a londoni külügyi tárca sürgősen felvette a kapcsolatot az indiai hatóságokkal az érintett britek és hozzátartozóik megsegítéséért.

Nincsenek román állampolgárok az indiai légi katasztrófa áldozatai között – tájékoztatott csütörtökön a külügy a Románia újdelhi nagykövetségétől származó előzetes információkra hivatkozva. *(MTI – Agerpres)*

Szigorította a parlament a fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő propaganda büntetését

Szigorította a román parlament a fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő tartalmak terjesztéséért járó büntetést, az erről szóló, a szenátus által már korábban jóváhagyott törvénymódosítást szerdán szavazta meg a bukaresti képviselőház.

Egy 2002-ben kiadott sürgősségi kormányrendelet alapján 3 hónaptól 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetik a fasiszta, rasszista, idegengyűlölő szervezetek jelképeinek nyilvános használatát és a háborús bűnösök emlékének ápolását, továbbá egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel sújtják ezen jelképek és személyiségek népszerűsítését.

Egy 2015-ben elfogadott törvénymódosítás már kiterjesztette a rendelet hatályát a szintén fasisztának minősülő román legionárius mozgalomra és annak Vaszgárda nevű szervezetére.

A mostani törvénymódosítás a fasiszta, legionárius eszmék és jelképek online térben történő népszerűsítése esetén az eddigi másfélszeresére emeli a büntetési tételeket, és a holokauszttagadás büntetési lehetőségei közül törli a bírságot, ezért a bűncselekményért ezen túl szabadságvesztés jár.

A romániai zsidó közösség képviselője, Silviu Vexler által kezdeményezett módosítás indoklása szerint egyebek mellett a gyűlöletbeszéd és erőszak on-

line terjedése tette időszerűvé a gyűlölet-bűncselekményeket büntető jogszabályok harmonizálását – emlékeztetett az Agerpres hírügynökség.

A jogszabályjavaslat szerint a fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő tartalmak bármilyen módon történő terjesztése bűncselekménynek minősül, és egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel és bizonyos jogoktól való eltiltással büntetendő; ha a bűncselekményt számítógépes rendszer felhasználásával követik el, a büntetési tétel a felével emelkedik.

A holokauszt vagy annak hatásainak bármilyen módon történő nyilvános tagadása, vitatása, elnézése, igazolása vagy bagatellizálása 6 hónaptól 3 évig terjedő szabadságvesztéssel és bizonyos jogoktól való eltiltással büntetendő.

Ugyanígy büntetendő a népirtás, az emberiség elleni bűncselekmények és a háborús bűnök bármilyen módon történő nyilvános tagadása, vitatása, elnézése, igazolása vagy bagatellizálása is.

A fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő propaganda büntetésének szigorítását célzó módosítást 199 támogató és 99 elutasító szavazattal fogadták el a képviselők.

A hagyományos pártok által szélsőségesnek nevezett Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR), illetve az abból kivált SOS Románia párt és a Fiatal Emberek Pártja (POT) képviselői a törvénymódosítás ellen szavaztak.

A Hotnews.ro hírportál beszámolója szerint Mugur Mihăescu AUR-os képviselő „bolseviket” bekiabálással fejezte ki nemtetszését, Mihail Neamțu, a képviselőház kulturális szakbizottságának elnöke elfogadhatatlannak nevezte, hogy „egy véleményért” valakit 10 év börtönre ítéljenek Romániában. Anamaria Gavrilă, a POT elnöke szégyenletesnek nevezte, hogy (az elnökválasztáson George Simion AUR-elnököt támogató) ötmillió román állampolgárt „szélsőségesnek” minősítsenek, és olyan jelzőkkel illessék őket, mint „legionárius”, „izolacionista”, amelyeket szerinte az utca emberek nem is ért.

A törvénymódosítás hatályba lépéséhez az államfő jóváhagyása is szükséges. *(MTI)*

ORSZÁG – VILÁG

Egyeztetés a szakszervezetekkel

Nicușor Dan államfő egyeztetésre hívta hétfőre az Alfa Kartell szakszervezeti szövetség, az Országos Szakszervezeti Tömb, a CNSLR-Frăția, a Meridian és a Romániai Demokratikus Szakszervezeti Szövetség képviselőit – értesült az Agerpres az elnöki hivatalhoz közel álló forrásokból. A tárgyalásokat hétfőn 8 órától tartják majd a Cotroceni-palotában. Az Alfa Kartell Országos Szakszervezeti Szövetség tagjai csütörtökön a Cotroceni-palota előtt tüntettek, méltányos adóreformot követelve, amelyben a terhek igazságosan oszlanak meg a tőke és a munka között. A tiltakozó akció résztvevői kérték továbbá, hogy a döntéshozók a kiadáscsökkentéseket a pártoknál és parlamenti politikusoknál kezdjék, csökkentve az állami szubvenciójukat és megszüntetve a kiváltságaikat. Az Alfa Kartell ugyanakkor valódi társadalmi párbeszédet szorgalmaz, valamennyi érdekelt fél – szakszervezetek, munkaadók és a civil társadalom – részvételével. Emellett arra kérték az államfőt, hogy ne csak szemlélője, hanem közvetítője legyen a párbeszédnek. *(Agerpres)*

Hasznos a roncsautóprogram

Csütörtöki sajtótájékoztatóján Mircea Fechet kijelentette, hogy szerinte a roncsautóprogram folytatódni fog, mivel nemcsak környezetvédelmi, hanem gazdasági szempontokból is hasznosnak bizonyult. A környezetvédelmi miniszter közlése szerint szerdán a kormánykoalícióban is téma volt a roncsautóprogram sorsa. Elmagyarázta a kollégáinak, hogy az új autók vásárlását a kibocsátáskereskedelem-ből származó bevételekből finanszírozza az állam, így nem befolyásolja a költségvetési hiányt, emellett a romániai autógyártók is függenek ettől a programtól. „Elmagyaráztam azt is: ha a román állam úgy dönt, hogy leállítja a program finanszírozását, akkor ennek fokozatosan kell történnie, nem pedig egyik napról a másikra. Remélem, hogy a roncsautóprogram folytatódni fog” – jelentette ki Fechet, emlékeztetve arra is, hogy az országos helyreállítási terv szerint 2026-ig Romániának 250 ezer használt autót kell eltávolítania a közutakról. *(Agerpres)*

A bolgár és a romániai fiatalok a legszegényebbek az EU-ban

A 15 és 29 év közötti romániai fiatalok 14,7 százaléka súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élt 2024-ben; az európai uniós átlag 5,8 százalék volt – derül ki az Eurostat csütörtökön közzétett adataiból. Az Európai Unió statisztikai hivatalának adatai szerint a súlyos anyagi és szociális nélkülözésben élő fiatalok aránya Bulgáriában (17,2 százalék), Romániában (14,7 százalék) és Görögországban (14,4 százalék) volt a legnagyobb. Ezzel szemben tíz tagállamban – Horvátországban, Szlovéniában, Lengyelországban, Észtországban, Luxemburgban, Csehországban, Lettországban, Cipruson, Írországban és Portugáliában – 3 százalék alatti volt az arány. 2024-ben az Európai Unióban élő 15-29 éves fiatalok mintegy 24,1 százaléka volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség kockázatának. Tagállamonként nagyon eltérő volt ez az arány, 32,4 százalék (Bulgária) és 9,9 százalék (Szlovénia) között mozgott. 2024-ben 17,3 millió 15 és 29 év közötti fiatal volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának az Európai Unióban – közölte az Eurostat. *(Agerpres)*

az elhúzódó háborúk (Ukrajna, Izrael, az afrikai polgárháborúk stb.) okozta gazdasági és társadalmi helyzet, a migráció megint a második világháború kirobbanása előtti időket idézi. Nem csoda, hogy Európa-szerte felerősödött a szélsőjobboldal és ezáltal a rasszizmus, az idegengyűlölet és az antiszemitizmus. A kialakult válságért megint mások a hibásak, nem egyes országok vagy az Európai Unió inkompetens politikusai (tisztelet a kivételnek). És hadd tegyük hozzá, a sorosozás is burkolt antiszemitizmus, amely viktimizál, megbélyegez, okol, és nem a kiutat keresi a gazdasági válságból. Ennél szomorúbb viszont, hogy a fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő tartalmak bekerültek és felerősödtek a virtuális térben, a közösségi hálózatokon, ahol ellenőrizetlen tartalmakkal, történelmi tévhitekkel és álparadigmákkal fokozzák a hangulatot leginkább olyan közegekben, ahol – alapos ismeretek, tudás hiányában – készpénznek vesznek mindenféle állítást. Mert lehet, hogy az államelnök-választás végeredményére utalva, a jelenlegi román politikai elit elleni tiltakozás miatt szavaztak azokra, akik zászlójukra tűzték a fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő propagandát, azonban elgondolkodtató, hogy ezáltal egyféleképpen elkötelezték magukat ezen elvek mellett. Ennek a visszaszorítására szigorították a törvényt, s talán azért is, hogy tágabb – európai – kitekintésben is egyre veszélyesebb politikai húrokat pengetnek meg e hangok, amelyek rémesen hasonlítanak a második világháború előtti időkre. A jogszabályoktól eltekintve, reméljük, lesz annyi bölcsessége az emberiségnek, hogy ne ismételve meg a történelmet.

AKTUÁLIS

Kollektív frusztráció

Vajda György

Szigorította a parlament a fasiszta, legionárius, rasszista és idegengyűlölő propaganda büntetését. Ideje volt – tegyük hozzá mi, kisebbségiek, akik már több évtizede érezzük, hogy mit jelent a nacionalista idegengyűlölet. A törvényt – bár ezt tételesen sehol sem mondják ki – azért szigorították, mert a hagyományos pártok által szélsőségesnek nevezett Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR), illetve az abból kivált SOS Románia párt és a Fiatal Emberek Pártja (POT) az idei választási kampányban markánsan újra előtérbe helyezték a második világháborút megelőző időszakot idéző, a náci párt által használt retorikát. Ideje volt, de kissé elkésett intézkedés is. Már a második világháború után közvetlenül, a kommunista diktatúrák által a vasfüggönytől keletre levő, ideológiailag is leigázott országokban fokozatosan, majd egyre erősödve alkalmazták ugyanazt a propagandát, amelynek leküzdése több millió emberáldozatot hozott a világban. A nemzetállami mítoszokat kreálók egyik fegyvere a kisebbségi jogok kinyilatkoztatott biztosítása mögötti aljas jogfosztás volt, amelyet mi, erdélyi magyarok is éreztünk az oktatási intézményeink elsorvasztásával, a „zárt városok” politikájával, az anyanyelvhasználat visszaszorításával, a mindennapi életben a „hazátlan” (bozgor) megbélyegzéssel. És az is a „végső megoldások” egyike volt, hogy a német (szász) és

a még megmaradt izraelita kisebbséget jó pénzért kiengette az országból a kommunista hatalom. A több évtizedes agymosás, a meghamisított történelem és a kisebbségi kulturális elfojtás eredményezte azt, hogy az 1989-es romániai rendszerváltás után megnyitott Pandóra szelencéjéből elszabadultak az indulatok. Több mint három évtizednek kellett eltelnie, amíg a magyarság politikai érdekvédelmi szervezetének sikerült végre olyan jogszabályokat elfogadtatni, amelyek némiképpen helyreállították az imázsunkat. Elvileg. Mert amint az idei szavazásokon (parlamenti és államelnöki) kiderült, a többségi kollektív gondolkodásmód ez nem sokat változtatott. Visszatért az a fajta kollektív frusztráció, amelyet a romániai politikai „elit” tagjai a törekeny román demokráciában – főleg az 1990-2000-es években – többször hangsúlyoztak, miszerint a sikertelenség oka a magyarokban keresendő. Hitler annak idején is az zsidókat okolta azért, hogy az első világháború után Németország gazdasági válságba került. Mai napig is talány, hogy elvei miként hatottak ennyire az egyébként civilizált és Európa egyik legfejlettebb gazdaságával rendelkező Németország lakóira. Sokan nem tudtak vagy nem akartak tudomást szerezni a holokausztról, a világ egyik legnagyobb népirtásáról. (Ne feledjük el a „nagy amerikai nemzet” által végrehajtott őslakos indián genocídiumot.)

A világjárvány, a nyersanyag- és az energetikai válság,

Katasztrófát idézett elő a meggondolatlan lépés

Újra megnőtt a Kis-Küküllőben a sókoncentráció

A parajdi bányafödém darabjainak beomlása és a helyszíni munkálatok miatt megnőtt a Korond-patak és a Kis-Küküllő sóartalma. Amint beszámoltunk erről, június 5-én délután összeült a Maros megyei katasztrófavédelmi bizottság, és a kialakult helyzetnek megfelelően meghozta a sürgős intézkedéseket, majd csütörtökön (12-én) újabbakat fogantositottak. Az érintett településeken továbbra is készenléti helyzet van.

Mezey Sarolta

Miért nőtt meg a folyóvíz sóartalma?

Petres Sándor, Hargita megye prefektusa csütörtökön a helyszínen az utóbbi két nap történéseit illetően a sajtónak nyilatkozva elmondta, hogy három tényező vezetett a folyóvíz sótartalmának növekedéséhez. Az első: a szerdai nap folyamán a parajdi sóbánya földémjén volt néhány komolyabb beszakadási epizód, ami miatt sós víz került ki a bányából a patakba. A második: az építők, ahhoz, hogy dolgozni tudjanak a veszélyes zónában a csővezetékek lefektetésén – amin keresztül le lehet majd vezetni a patakot –, arra kényszerültek, hogy a patak vizét áttereljék egy másik kanálisba, amit nem izoláltak. Ennek a csatornának nagy a sóartalma, és ez is befolyásolta a patak sótartalmát. A harmadik: mivel az egész munkaterület el volt árasztva, veszélyeztette a technológiai út, a gépek, az emberek biztonságát, az építőcég arra kényszerült, hogy a felső fenékküszöböt egy másik méteres szélességben megbontsa, hogy csökkenjen az általános vízszint. Ezek a tényezők együttesen vezethettek oda, hogy megnövekedett a Korond-patak sóartalma. A vízügyi hatóság szakemberei szerdán bejelentették, hogy vizet engednek ki a bőződi és a zetelaki tározóból, hogy hígítsák a Kis-Küküllő vizének sótartalmát. Ugyanakkor a Hidroelectrica által üzemeltetett művekből is engednek le vizet, hogy csökkentsék a Küküllő és a Maros vizének sószennyezettségét. A Hargita megyei prefektus szerint a sürgősségi munka folyamata kockázatokkal jár; úgy elvégezni, hogy csak kontrollálható következményei legyenek, nem lehet.

A sajtótájékoztatón jelen volt a Salrom sóipari vállalat vezérigazgatója, *Constantin Dan Dobrea*, aki hozzátette: a munkálatokat végző cég nem bontotta le teljesen a víz áramlását lassítani hivatott gátat, csak egy rést vágott rajta, hogy csökkenjen a vízszint, és tudjanak közlekedni az ideiglenes úton. Ha nem csökkentik a vízszintet, a földút bármikor beomolhat. „Ez veszélyeztetné a vállalat alkalmazottainak életét és a munkagépek épségét” – fogalmazott. A vezérigazgató szerint „extrém körülmények között” zajlik a munka, „nagy a nyomás és nagyok a kockázatok”, mivel sürgősen el kell terelni a patakot. Ha nem vágtak volna rést a gátakon, nem tudták volna folytatni a patakelterelést. A döntést a munkálatokat végző cég hozta meg az út megmentése érdekében, és utólag tájékoztatta erről a hatóságokat – magyarázta Constantin Dan Dobrea.

Bíró Barna-Botond Hargita megyei tanácselnök vádjára reagálva, miszerint azért nőtt a víz sóartalma, mert a munkálatokat végző cég lebontotta a gátakat, és a szigetelés nélküli bypass-csatornába terelte a patakot, a Salrom vezetője azt mondta: ha a tanácselnök gyakrabban részt venne a megbeszéléseken, és sűrűbben járna terepre, napirenden lenne a történésekkel, és tájékozottan nyilatkozna. Jelen volt a sajtótájékoztatón a román vízügyi igazgatóság műszaki igazgatója, *Luci Ervin* is, aki megerősítette, hogy észleltek halpusztulást a folyókon, de nem tudta megmondani, hogy a jelenség mennyire elterjedt és milyen mértékű.

Fotó: Nagy Tibor

miszerint azért nőtt a víz sóartalma, mert a munkálatokat végző cég lebontotta a gátakat, és a szigetelés nélküli bypass-csatornába terelte a patakot, a Salrom vezetője azt mondta: ha a tanácselnök gyakrabban részt venne a megbeszéléseken, és sűrűbben járna terepre, napirenden lenne a történésekkel, és tájékozottan nyilatkozna.

Jelen volt a sajtótájékoztatón a román vízügyi igazgatóság műszaki igazgatója, *Luci Ervin* is, aki megerősítette, hogy észleltek halpusztulást a folyókon, de nem tudta megmondani, hogy a jelenség mennyire elterjedt és milyen mértékű.

Leállhatnak a vízüzemek, tartalékolni kell az ivóvizet

Csütörtökön (június 12-én) délután a Maros Megyei Prefektúra és a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség közölte, hogy a nap folyamán fokozatosan leállítják a dicsőszentmártoni vízműveket és a vezetékes vízszolgáltatást Dicsőszentmárton, Vámogálfalva és Szászbogács községekben, mivel a víz sóartalma károsíthatja a vezetékeket, és a víz is fogyasztásra alkalmatlan lenne. A dicsőszentmártoni vízüzem leállítását szerdán helyezték kilátásba. A helyzet óráról órára változott. A víz minőségét állandóan figyelemmel követik az illetékesek a folyó Gyulakuta és Dicsőszentmárton közötti szakaszán.

A hatóságok azt ajánlották az érintett települések lakosainak, hogy tartalékoljanak vízkészletet. Az ISU, az Aquaserv és a helyhatóságok továbbra is biztosítják az ivó- és a háztartási vizet az érintett önkormányzatok területén. Arra figyelmeztetik a lakosságot, hogy ne fogyasszon a szennyezett folyóvízből származó elpusztult halat. És a készenléti helyzetre való tekintettel, mindenki feltétlenül kövesse a hatóságok utasításait.

Gyulakutánál 3000 mg/l sókoncentrációt mértek

Tegnap kora délután *Sipos Levente*, az Aquaserv vízszolgáltató vállalat vezérigazgatója azt nyilatkozta a Népújságnak, hogy a dicsőszentmártoni vízművek leállítása a kora délutáni órákban még mindig függőben volt.

– A csütörtökre virradó éjszaka folyamán, amikor leállítottuk a víz befolyását a gyulakutai vízműbe, a Kis-Küküllő sóartalma nagyon magas, literenként 3000 mg fölötti volt, a megengedett érték 250 mg/l. Ennek ellenére a gyulakutai vízművet nem állítottuk le, mert ez a víztartalékkal tovább működhetett. A Kis-Küküllőben a magas sótartalmú

hullám a délután folyamán Küküllőszéplakon túl jutott. Széplak előtt mértünk, az ottani adatok azt sugallják, hogy valamivel kisebb értéket fog mutatni a víz Dicsőben. Egy adott szint alatt engedélyezzük a vízmű működését, de tiltást fogunk bevezetni bárminemű fogyasztásra. Csak higiéniai célokra lehet használni a vezetékes vizet! Emberi és állati fogyasztása tilos! Sajnos a parajdi adatok nem változtak, a víz ugyanolyan szennyezetten folyik lefele, mint szerdán. Ilyen katasztrófális szennyeződésre nem számítottunk, a patak jelenleg is nagy hozammal löki ki a sós vizet a bányából. Erre vonatkozó hivatalos információt azonban még nem kaptunk a Hargita megyei hatóságoktól. A Maros megyeiek szemszögéből nem az a fontos, hogy ki a hibás, ki okolható a nagymértékű szennyeződésért, hanem az, hogy hogyan kezeljük s hogyan oldjuk meg a helyzetet. Fel kell készülnünk arra, hogy még több ivóvizet tudjunk biztosítani a lakosságnak – tájékoztatott az Aquaserv igazgatója.

400 köbméter víztartalék Vámogálfalván

Balog Elemér, Vámogálfalva község polgármestere elmondta, hogy a község egy 400 köbméteres víztartállyal rendelkezik, amiből 3-4 napra – az átlagfogyasztás kb. 85 százalékos szintjén – biztosítani tudják a lakosság vízellátását. Polgármesterként folyamatosan tartja a kapcsolatot a dicsőszentmártoni Aquaserv igazgatójával, s első kézből kap hírt arról, mikor áll le a vízüzem. 12-én a kora délutáni órákban ez még nem történt meg. Amikor a leállítás mellett döntenek, a hálózat dicsői kimeneténél lezárják a csapot és a szivattyúkat. A helyzet alakulását közlik a Vámogálfalvi Polgármesteri Hivatal honlapján. Felkérlik a lakosságot, hogy mosásra, tisztálkodásra, illemhely öblítésére nagyon takarékosan fogyassza a vizet. Minél jobban takarékoskodnak, annál hosszabb ideig tart a 400 köbméteres víztartalék.

– Háztartási fogyasztásra – például főzésre – az Aquaserv biztosítja a vizet, jelenleg 6000 liter víz van tartalékolva, s további hét tartályt igényelt az önkormányzat, ezenkívül biztosítják a palackozott vizet. Egyelőre kontroll alatt tartjuk a helyzetet – fogalmazott Balog Elemér polgármester.

„Nagyon sok fej fog lehullani”

Mircea Fechet szerdai sajtótájékoztatóján arra reagált, hogy Tán-czos Barna lemondásra szólította fel az Országos Vízügyi Igazgatóság (ANAR) és a Salrom vezetőit, mert a két állami vállalat engedély nél-

küli beavatkozásai miatt veszélybe került a Kis-Küküllő térségében élők ivóvízellátása. A tárcavezető elmondta, hogy az ANAR munkatársain nem lehet számonkérni a történeteket, mert nem végeztek munkálatokat a térségben, azonban „nagyon sok fej fog lehullani akár az ANAR-nál, akár a Salromnál vagy a környezetvédelmi minisztériumnál”, miután a kormányfő ellenőrző testülete véglegesíti a jelentését a parajdi bányakatasztrófáról. Fechet meggyőződését fejezte ki, hogy csütörtökön vagy pénteken elkészül a parajdi események „percenkénti kronológiája”, és ebből kiderül majd, hogy kik dolgoztak a helyszínen, helyesen jártak-e el, és konzultáltak-e a helyzet kezelésébe bevont intézményekkel. Hozzátette, hogy az eddigi információk szerint a Korond-patak vizének áramlását

lassító gátak egyikének elbontása miatt növekedett meg a Kis-Küküllő vizének sókoncentrációja.

Sajtótájékoztatóján a miniszter arra kérte a válság kezelésébe bevont intézményeket, hogy jobban hangolják össze a tevékenységüket. Majd megismételte azt az ígérését, hogy az események kronológiája alapján számon lehet majd kérni a felelősöket.

A szerdán kialakult helyzetért a Salrom Országos Sótársaság és a Román Vízügyi Hatóság vezetőinek menesztését követelte *Tánczos Barna* kormányfőhelyettes. Szerinte a Korond-patak sótartalmának hirtelen növekedése az érintett vállalatok mulasztásának eredménye. Amennyiben az igazgatók nem távoznak önként, meneszteni kell őket – jelentette ki Tánczos Barna.

A Kis-Küküllőben mért magas sókoncentráció miatt a helyzet óráról órára változik. A katasztrófavédelmi felügyelőség és a prefektúra lapzártá után is adhat ki közleményt az új fejleményekről.

Közlemény

A hatóságok leállították a Kis-Küküllőn a gyulakutai vízüzem nyersvízkivételét. A vízmű jelenleg még az üzem területén lévő nyersvíztartalékokat használja. A következő órákban nem lesz ivóvíz-szolgáltatás Dicsőszentmártonban, Csüdőtelkén, Bábahalmán, Botorkán, Szászbogácson, Magyarsároson, Vámosgálfalván, Szőkefalván, Küküllőpócsfalván, továbbá Ádámoson és Küküllődombón sem.

A kialakult helyzet következtében a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség áthelyezte a vízelemző laboratóriumot Gyulakutáról Dicsőszentmártonba, a mobil vezetéképesség-mérő berendezéseket pedig áttelepítették a Kis-Küküllő Dicsőszentmárton alatti szakaszára.

A Maros Vízügyi Igazgatóság felveszi a kapcsolatot mélyfúrásokat végző cégekkel, és sürgősen megkezdi a megvalósíthatósági tanulmányhoz szükséges eljárásokat, és figyelemmel követik a Kis-Küküllőt. Amennyiben halpusztulást észlelnek, kihalásszák és megsemmisítik a halakat.

A Marosvásárhelyi Állategészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Igazgatóság nyolc csoportot állít fel, amelyek pékségeket, tejüzemeket, húsfeldolgozó üzemeket, vendéglátóipari létesítményeket stb. keresnek fel, hogy megvizsgálják, miként tudják biztosítani a működésükhöz szükséges vízmennyiséget, továbbá az igazgatóság ellenőrzi az érintett területen lévő állattartó gazdaságokat, hogy biztosítsák számukra a megfelelő vízellátást.

A Maros Megyei Mezőgazdasági Igazgatóság rendszeresen értesíti a mezőgazdasági termelőket a Kis-Küküllő vizének megnövekedett sótartalmáról, és felhívja a figyelmet arra, hogy a víz nem alkalmas öntözésre. Az igazgatóság halpusztulás esetén felveszi a kapcsolatot a halgazdaságokat működtetőkkel.

A Maros Megyei Tanfelügyelőség június 16-tól Dicsőszentmártonban, Ádámoson, Szászbogácson, Gyulakután, Vámosgálfalván és a községhez tartozó településeken felfüggeszti a fizikai jelenléttel járó tanórákat, az országos vizgák kivételével.

A katasztrófavédelmi felügyelőség több ivóvíztartályt helyez ki, megnöveli a háztartási vízellátási pontokat, és gondoskodik arról, hogy a szükségleteknek megfelelő arányban, ellenőrzötten biztosítsák az embereknek és az állatoknak szánt ivóvízkészletet.

Tegnap a marosvásárhelyi Aquaserv Rt. 36.000 liter ivóvizet szállított az érintett településekre. A fentiekre való tekintettel, azért, hogy a víz-osztás zökkenőmentes legyen, arra kéri a lakosságot, hogy maradjon nyugodt, és észszerűen ossza be a vízkészletet. A kiosztott mennyiséget úgy igazítják, hogy minden állampolgár szükségletét kielégítsék. A méltányos elosztás érdekében a lakosság kövesse az intervenciók csapatak utasítását, a felelős szervek elsősorban az idősök, gyerekek és betegek számára biztosítsák a vízszükségletet az elosztópontoknál.

Jelenleg 53 ivóvízelosztó pont üzemel, ezek száma folyamatosan az igényeknek megfelelően módosul. A következő új pontokat nyitották meg: Gyulakután a Fő út 128A, valamint az 561. szám alatti ház előtt, Kelemen telkén a Fő út 31. szám előtt, Havadtőn a buszmegállóban.

A megyei katasztrófavédelmi felügyelőség által a Rendkívüli Helyzetek Főfelügyelőségéhez küldött kérelmet követően, több településen a megyei felügyelőség tűzoltóautóit és tartálykocsijait mozgósították. A vízellátásba bekapcsolódtak más megyék tűzoltói is: Temes megyéből két 30.000 literes tartálykocsi (ivóvíz), Bukarestből és Ilfov megyéből egy 10 000 literes tartálykocsi (ivóvíz), Szilágy megyéből két teherautó, egyenként 7 000 liter vízzel (háztartási víz), Szeben megyéből egy 10.000 literes speciális jármű (ivóvíz), Máramaros megyéből egy 10 000 literes speciális jármű (háztartási víz), Bihar megyéből egy 12 000 literes speciális jármű (háztartási víz).

A jelenlegi ivóvízosztáson túl folyamatban van egy olyan program kidolgozása és alkalmazása, amellyel lefedik az érintett településeket.

Tekintettel arra, hogy a dicsőszentmártoni városi kórház saját víztározóval rendelkezik, ezt folyamatosan ellátják ivóvízzel, így szó sem lehet a kórház bezárásáról.

Folyamatosan ellenőrzik (óránként, de ha a helyzet úgy hozza, akkor ennél gyakrabban) a vízminőséget, és a hatóságok minden új fejleményt és döntést nyilvánosságra fognak hozni.

A lakosságot RO-ALERT üzenetekkel folyamatosan tájékoztatják a helyzetről.

A Maros megyei katasztrófavédelmi bizottság megtesz mindent azért, hogy a központi és helyi hatóságokkal együttműködve a lehető legjobban csökkentse a parajdi katasztrófa következményeit.

(A Maros Megyei Prefektúra június 12-i 17 órai közleménye)

SZERKESZTI: BENEDEK ISTVÁN

Apáczai Csere János (1625–1659)

Dr. Ábrám Zoltán

Négyszáz évvel ezelőtt, 1625. június 10-én Kolozsvárott született Apáczai Csere János, aki egy személyben volt kora kiemelkedő erdélyi pedagógusa, filozófusa és teológusa. A kolozsvári református kollégium, majd a gyulafehérvári főiskola kiváló tehetségű tanulója. Egyszerű református földművelők gyermekeként, püspöki ösztöndíjjal öt éven át hollandiai egyetemen tanult (Franeker, Leiden, Utrecht). Itt Johannes Tsere Apatzai Transylvanus néven ismerték, és teológiai doktorrá avatták. Egy fejlett polgári társadalom intézményrendszerét és működési folyamatait tanulmányozhatta.

Apáczai Csere János kiemelkedő példa abban a tekintetben, hogy a külföldi egyetemjárást követően Gyulafehérvárra, egykori főiskolájába tért haza 1653-ban – ezúttal tanárként. Csakhogy nem abba a haladó szellemű fehérvári kollégiumba tért vissza, amely öt évvel korábban útnak indította őt. Mivel Descartes filozófiai és Comenius haladó pedagógiai eszméit hirdette, konzervatív felettesei nem tartottak többet igényt oktatómunkájára. Akadtak azonban jóakarói, akiknek köszönhetően 1656-ban Kolozsváron a református iskola igazgatója lett, és így bontakozhatott ki iskolateremtő szellemisége, töretlen tudása. Azon munkálko-

Apáczai-kiállítás a Teleki Tékában

Fotó: Szeredai Vivien

dott, hogy az oktatás fontosságát elismertesse a szélesebb közvéleménnyel, hiszen az oktatás tökéletesítése megnyitja az utat a társadalmi, művelődési és gazdasági felemelkedéshez, a közegészségügy javulásához.

Anyanyelvén kívül további hét nyelvet (latin, görög, héber, arab, holland, francia, angol) ismert, mégis a magyar tudás ügyéért folytatott apostolkodása, nyelvújítása által vált kiemelkedetté. Azzal kellett szembesülnie, hogy a modern világi tudományok kizárólagos nyelve a latin, hozzájárulásával új utakon indult meg a tudományos nyelvújítás. Úttörő jelentőségű Apáczai Csere János munkássága, aki az első magyar enciklopédista (Magyar encyclopaedia), a magyar nevelésügy és az anyanyelvi tudományos ismeretterjesztés előfutára

volt. Enciklopédiáját elsősorban az anyanyelvi oktatásban bevezetendő tankönyvnek szánta, az mégis kora tudományosságának méltó lenyomata lett. Magyar nyelven számolt be filozófiai tanulmányairól is (Magyar logikácska).

Nagyon fiatalon, harmincnégy esztendős korában tüdőbajban halt meg. Sírja a Házsongárdi temetőben látogatható, nevét viseli Kolozsvár egyik legnagyobb múlttal rendelkező iskolája.

Apáczai legkedvesebb tanítványa, a később kancellárrá lett Bethlen Miklós így írt róla: „A legillendőbb és gyönyörűsegebb tudományokat megmutatta, a megbízható szerzőkkel megismerkedtetett, és egyszóval a tudományt és könyvek olvasását úgy megszerettette vélem, hogy azt senki és semmi ki nem űzhette az elméből.”

Bolyai János és a Magyar Tudós Társaság (MTA)

Oláh-Gál Róbert

(Folytatás a múlt heti lapszámból)

E sorok írója a Szász Károlyról szóló monográfiájában⁶ ezeket a kérdéseket tisztázta, és azt is, hogy Szász Károly valóban egy magasan képzett matematikus volt (például matematikában sokkal képzetebb volt, mint Brassai Sámuel, aki az első matematikaprofesszor volt Erdélyben). De a lényeg, hogy Szász Károlyt a Tudós Társaság a jogi (törvénytudományi) osztályba vette fel.

Érdekes, hogy Bolyai János felfigyel az akadémia tagjává vált Czeh Jánosra és Luczenbacher Jánosra. Igaz, főleg nyelvészeti szempontból elemezte a nevüket.

Bolyai János különös figyelemmel követte a Magyar Tudós Társaság (MTA elődje) tagjainak nyelvészeti munkásságát. Őt sajnos nem választották meg még levelező tagnak sem, ezért volt kíváncsi arra, hogy mit is kellett volna alkotnia azért, hogy elnyerje ezt az általa is nagyra értékelt tisztséget. Minket, késői olvasókat pedig érdekelhet, hogy kik is voltak a Bolyai-korabeli elismert nyelvészek, a Tudós Társaság tagjai. Bolyai János kéziratának foszlányaiban olvastam, hogy Vörösmarty már nagyon korán javasolta, hogy a c hangot, írjuk csak c-vel és ne cz-vel. Sajnos nagyon későre tette kötelezővé ezt a helyesírási szabályt a Magyar Tudományos Akadémia.

Egy Bolyai János-féle kéziratredéken (BJ 622/1v) ez olvasható: „úgy mondatik ki: mint „czáfol”,... „findzsja”, handzsár”,

„dzsida”, „Pendzsi”, „mandzsúr”, „biludzs”, „gyökeredzni”, „szikrádzni”,

„edz”, „madzag”, „bodza”, Luczenbacher⁷- és Czech⁸ János a Magyar Tudós Társaság Rendes Tagjai,

„Széchenyi”, „Wesselényi”, „achoz”

„Rzikowsky”,...

Ha tán fön tisztelt Ceh János Úr nevét hibásan találtam olvasni, és azt tán Cseh Jánosul kell olvasni: szüvből bocsánatot kérek, és szégyenleném: hogy vénülő korom 's éltém' fogytáig még csak annyira sem tudék, – némi nyelvészetre is tett ügyekezetem- mellett, menni, hogy anyanyelvemen hibátlanul tudjak, vagy is legyek képes olvasni, ha csak, nem leven 's lehetvén az egy Istenen kívül, senki min...” [megszakad a kézirat]

A Bolyai János kéziratait böngésző kutató a korabeli akadémikusokra nézve sok érdekes és igazságos „bolyaijánosi” véleményt olvashat még. Bolyai Jánosnak minden megjegyzését, sejtését, véleményét a Sors és a történelem igazolta, legyen az akár politikai, tudományos vagy köznap. (Engem a legjobban az hozott izgalomba, ahogy 1830-ban figyelmeztette a vezető politikai elitet az oláhok problémájára, mert az oláhok a Nagyrománia megteremtésén dolgoznak!)

Feltehetjük a kérdést, hogy miért maradt ki az MTA tagjainak sorából a legnagyobb magyar tudós, a kérdés azonban minden bizonnyal megválaszolatlan marad, avagy el kell tennie még 100 évnek, hogy az emlékezők is megértsék Bolyai János nagyságát.

⁶ A leghíresebb helyettes tanár: Szász Károly (társszerző: Farkas Péter), Pro Print Kiadó, Csíkszereda, 2019.

⁷ Érdy János, olykor Érdy-Luczenbacher János (Szob, 1796. szeptember 19. – Pest, 1871. május 9.) magyar jogász, régész, numizmatikus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

⁸ Czech János (néhol Czeh János formában is) (Győr, 1798. június 10. – Pest, 1854. november 1.) városi bíró, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Apáczai 400

Minikiállítás nyílt a Teleki Tékában

Június 10-én, kedden, Apáczai Csere János születésének négyszázadik évfordulója alkalmából minikiállítás nyílt a marosvásárhelyi Teleki Tékában. A 17. századi Erdély kiemelkedő racionalista filozófiai és puritán teológiai gondolkodójának, illetve pedagógusának emléke előtt tisztelgő kiállításon olyan különleges és egyedi példányok is helyet kaptak, mint az első magyar nyelvű logikakönyv vagy enciklopédia.

Szeredai Vivien

Az Apáczai 400 nevű kiállításon a Teleki Tékában őrzött Apáczai-kötetek kaptak helyet, többek között a szerző Magyar logikácska (Magyar logikátska) című műve, ami az egyetlen ismert példány a világon az első kiadásból. A tárlat kurátora, László Lóránt elmondta, hogy az 1654-ben Gyulafehérváron megjelent könyv eredetileg az Enciklopédia egyik részeként készült, ám átdolgozás és bővítés után önálló kötetként látott napvilágot. A tankönyvnek szánt műben Apáczai logikai alapfogalmakról, metafizikai összefüggésekről, illetve az ítéletlogika és a következtetés természetéről értekezik. A szerző maradandó érdeme ugyanakkor egyes logikai alapfogalmak magyarosítása is.

Bemutatásra kerül továbbá az 1655-ben Utrechtben (Hollandia) megjelent Magyar enciklopédia (Magyar encyclopaedia), ami az első magyar nyelvű tudománytár. Ezt a köny-

vet Apáczai kollégiumi oktatásra szánta, illetve segédletül a természettudományos művek olvasásához és megértéséhez. A szerző az előszóban ismerteti iskolakoncepcióját, a későbbiekben pedig pedagógiai kérdésekkel is foglalkozik. Munkáját Johann Heinrich Alsted német teológus enciklopédiája inspirálta, ami szintén a tárlat részét képezi.

A kiállított darabok között megtekinthető még Apáczai emberi bűnbeeséssel foglalkozó doktori tézise (Disputatio theologica inauguralis de primi hominis apostasia), illetve több olyan kötet is, amelyek egykor az ő könyvtárát gazdagították, és ma a Teleki Téka gyűjteményének részei. „Őt olyan könyvünk van, amibe Apáczai saját kezűleg írta be a nevét” – mondta László Lóránt.

Az Apáczai Csere János tiszteletére összeállított kamarakiállítás június 10-28. között tekinthető meg Marosvásárhelyen a Teleki Téka nagyertermében (Bolyai tér 17. szám)

Fotó: Szeredai Vivien

A természet kalendáriuma (DCLXXIII.)

Kiss Székely Zoltán

Hallgatom a szívem – ízlelgetem Fekete István szavait. – Ha majd egyszer megáll, és elszakad a testemtől az, ami én vagyok, lehajolok még egyszer, és megcsókolom a szívem; megcsókolom, mert szeretett engem, és szeretette az egész világot. Jól tudom: a fényt a szemem itta, a dalt a fülem fogta, a simogatást a kezem érezte, szép utakon a lábam vitt, és a gondolatok a fejemben születtek, mint az ég távoli villódzása, de mindezt a szívem gyűjtötte össze, és belőle lett minden, ami Szeretet.

Pümkösd után vagyunk, a békés szeretet kiáradásának idején. Nyár elején. A tavaszt búcsúztatva az aranyló nyárba fulladunk, mint **Lesznai Anna**. **Rigó füttyre** írt verse a **Nyugat**ból 1918-ból érkezik hozzánk:

*Sikolt a rigó repeső füttye a lomb közt:
„A tavasz, a tavasz, a tavasz, már másé,
már másé, már másé.”
Illatos hajkoronájuk díszében ragyogván
Jönnek a mások.*

*Érted-e?... delet dobbanó szívvel megállni
kék kikeletben
Érted-e?... mást szállít már szállván a ta-
vaszi szél.
Lobbanó fűrttel az orgonabokrok nem
érted
Ontják a vérük.*

*Nem sorsodat rejti a rügy már, zsendülő
lombon
Nem néked kell általtörnöd vérző ajakkal,
Nem néked fonódik új kéjek töviskoszorúja!
Nem téged hívnak.*

*Te állj meg, te állj meg, te állj meg – so-
hase mozdulj.
Arany nyaradért fizess meg minden ta-
vasszal!
Keskeny a nyár pallója s hídja a délnek
Ingó szívárvány.*

*Állj meg keményen, mint őskori templomi
szüzek,
Szent serleget hordva hűvös márványka-
rokkal.
Ha sűrű örömmé erjed nedve örömnnek
Meg ne inogjál,*

*S ha néha tűzpiros alkony pillangó szár-
nya
Illó olajjá sepri a serleged színét
Te állj meg – sohase fussál dalos sikollyal
Neki az éjnek.*

Lassan lépegetnék bele ebbe a nyárba, s ráelve néhány nevesebb eseményre, itt-ott megállok, erre biztatlak Téged is, kedves olvasóm.

1999 júniusában fejezte be földi pályafutását **Harkó Ferenc József** néprajzkutató,

földrajzi szakíró. A **Székely Mikó kollégiumi** évek után a kolozsvári egyetemen szerzett földrajz–történelem–néprajz szakos tanári diplomát 1936-ban. Az 1941-ben Budapesten megjelent **Székelyföld írásban és képb**en című gyűjteményes kiadványban Sepsí járásról, az 1946-os **Székely Naptár**ban a székely székek kialakulásáról, a **Monografia geografică a României** című munkában 1960-ban Sepsí rajon gazdaságföldrajzáról érkezett. Az **Alutá**ban tanulmányokat közölt a bibarcfalvi borvízipar fejlődéséről (1969), a légköri csapadékok hatásáról a málnási és bodoki borvizek forrásainak vízhozamára (1972). Tudomány-népszerűsítő írásait a **Tanügyi Újság**, a **Megyei Tükör** és a **Méhészet** hozta.

Medárd előtt már túljutottunk az első kánikulai napokon. Ilyen **Nyár**ban születhetett **Gál Éva Emese** verse is:

*Micsoda tűz volt! A levegő
ijedten kapkodta szoknyáit,
a part a túlsó parthoz menekült,
és megszűnt a tenger.
A Hit szobrai beleolvadtak
a köröttük izzó kísértésbe,
csak az idő játszotta még,
hogy tűzálló, mint a lelünk...*

De megtapasztaltuk a vehemens viharok erejét is már idén.

Június 13-án emlékezzünk meg **Tövissi József** geográfusról is; e napon, 1927-ben született Kakasdon. Középiskoláit Marosvásárhelyen, a **Kőrösi Csoma Sándor Polgári Fiúiskolá**ban 1944-ben és a kereskedelmi gimnáziumban 1948-ban végezte. 1948–52 között a **Bolyai Tudományegyetem** földtan–földrajz szakán tanult. 1950-től egyetemén, majd az egyetemek egyesítése után a **BBTE**-n tanított. A **Magyar Földrajzi Társaság** és az **Erdélyi Múzeum-Egyesület** tagja, 1990–92-ben az **EKE** elnöke volt. Első tanulmányát a **Studia Universitatum Babeş et Bolyai** közölte 1958-ban. Közel 60 cikket publikált tudományos szaklapokban (**Aluta**, **Földrajzi Közlemények**, az **EME Közleményei**, **Terra**, **Studia**, **Contribuții Botanice**, **Probleme de Geografie Aplicată**). Tudomány-népszerűsítő írásait a **Korunk**, **A Hét**, **Művelődés**, **Családi Tükör**, **Génius**z, **TETT**, **Szabadság**, **Székelyföld** hasábjain közölte. Mosódó emlékét próbálom feleleveníteni az **Utunk**ban 1971 nyarán megjelent **Horváth István**-verssel, a **Sárban csirkenyom**mal:

*Az eső után, kinn az udvaron
cifrázó dísz volt mind a csirkenyom.
A villám fenn a felhők hátulján
elszikkadt, mint a lekaszált burján,
és a napfényben sápadtan alélt
már a dörgés is, míg a földig ért.*

*Futottak még az újdon kelt vizek
s oszlottak, mint a szétmálló zsinég.
Medret nem vágtak, célt se értek el,
még a sodródó fekete eper,*

Szkerice-Bélavár kék csodája, a klusius-tárnics virágzó medveszőlők áhítatában

*még az is megállt, mint parányi gát.
Állt a sodrásban s nem hagyta magát.*

*Megdermedt a sár, repedt az iszap.
Szilárd fenséggel sugárzott a nap.
S tisztán folttalan hirdette a kék,
hogy a felleg csak felleg, nem az ég.
S azt hirdette a szikkadt csirkenyom
kinn az udvaron, porba mosódón.*

A versből felém a szülőföld szeretete árad. A föld szeretetét nem lehet megtanulni. Csak az tudja becsülni és értékelni igazán, aki beleszületett ebbe a környezetbe, aki már gyerekkorában felismeri és meglátja benne a szépséget, a föld adta lehetőséget és értéket – a **Gyeplő nélkül** szerzőjét, **Fekete Istvánt** hívom segítségül, magyarázkodás helyett.

– Egy-egy frissítő nyári zápor után, ahogy a napsugár ismét előbukkan, és lágyan végigsimít a vetéseken, a föld párába burkolózik, olyan, mint egy sokat ígérő, mélyről jövő sóhajtas, pihenni látszik, pedig az új élet gyökerezik benne.

A réten lekaszált zöld fű illatát, felkapja és magával hordozza a gyenge nyári szellő, az elmúlás kopársága trónol körülötte, de ez csak múltó állapot, hiszen minden egyes fűszál a megújulás erejét hordozza magában.

Elképráztat és megbabonáz a természet eme varázslata, és azon vesszük észre, hogy mi is lassan a föld igazi gyermekeivé válunk.

Aki egyszer kezébe veszi a gyeplőt, és beáll a természet örökös körforgásába, nap mint nap, évszakról évszakra, becsülettel és hűséggel végzi nehéz feladatát, végül megkapja méltó jussát, mert akik munkát vetnek, majd munkát aratnak. Közben a föld – a hűséges öreg föld – elvégzi a többi.

Nem tanítják ezt semmiféle iskolában, apáról fiúra száll az örökség, és az élet az igazi tanítómester.

Az ókori Rómában június 15-ig tartott a **Vestalia**, **Vesta**, a családi tűzhely istenasszonyának ünnepi hete. Az ő templomában égett a szüzek oltalmazta örök tűz.

Idén e napra esik **Szentháromság vasárnapja**, kicsipümkösd. Hazánkban már **Kálmán király** elrendelte éppen a mai időpontban a Szentháromság ünnepének megülését. A Szentháromság kultusza a barokk vallásosságban új hangsúlyozáshoz jut. Szentháromság tiszteletére szentelt templomaink már a középkorban voltak, de a XVIII. századi pestisjárványok szorongásai között egyenesen korjellemzővé váltak.

Balassi Bálint hármask himnuszt írt a Szentháromságnak, **Hymni tres ad sacrosantum trinitatem** címmel, magyarul. **Az Szentháromság első személye...** imígy hangzik:

*Az Szentháromságnak első személye,
Atyaisten dicsőséges felsége,
Mind ez széles világnak teremője,
Tekints reám, ilyen veszett szegénre!*

*Ments és vezess ki, Uram, az sok vérszből,
Viselj gondot rólam, te árvád felől,*

*Ne szakadjak el tőled, Istenemtől,
Segélj, kiáltok csak hozzád egyedől!*

Parajdra gondolok. Reménykeltő a földiek segítsége is. Úgy legyen, így is maradjon.

1994 óta június 17. **az elsivatagosodás és a kiszáradás elleni küzdelem világnapja**.

Az aszály, persze, eddig is tudott bibliai lenni, földidézve a hét szűk esztendő időről időre visszatérő rémképeit, de mintha az utolsó évek esőtlen nyarai másak lettek volna, mint a régiek. Kiszámíthatatlanabbak és gonoszabbak. A megrepedezett földek és kutak mögött egyre kevesebbyszer dereng föl a remény, hogy a hét szűk esztendőeknek hamarosan végük lesz, és hogy a természet ismét visszazökken egykori kerékvágásába, s esők is jönnek újra, esők, elfogadható menetrend szerinti.

Jegyzetek a kertben – tűnődve olvasom **Csoóri Sándor** sorait; lám ő már szűk negyedszázaddal ezelőtt leírta sirámain a z eső)víztelenségről.

De lám, azóta felváltva, de értékelhetően számunkra, emberek számára, minden rendszerességet elrejtve, érnek minket aszályok és (nem csak villám)áradások.

Az ember is felelős ezekért a katasztrófákért. Mondanám: fékezhetetlen... meggon-
dolatlanságaival elő-elősegíti azokat. Ám – szerencsére – még nem tudja (döntően) befo-
lyásolni a Terra Mater működését.

Remélem, nem jut el soha oda a Homo sapiens, hogy értelmetlenül tönkregtegye szülőbolygóját.

Elsivatagosodás és/vagy elmocsarasodás. Egy folyócska, a Kis-Küküllő vízének ökológiai katasztrófája mindkét eshetőségre intő példa.

Mire e sorok nyomdafestéket látnak, még mindig nem szállt fel a harmadik magyar űrhajós, **Kapu Tibor**.

A többszöri halasztást az időjárási viszonyok és műszaki problémák indokolják – hivatalosan. Egyesek szerint a halasztás fő indoka az **Elon Musk**, a **SpaceX** vezérigazgatója és **Donald Trump** amerikai elnök közötti ellentét fokozódása. A multimilliárdos fenyegetések most jelentette be, hogy megkezdí a **Dragon** űrhajók – ilyen-
utazna/utazott Kapu is – fokozatos kivonását az aktív szolgálatból.

Érthetetlen...

Számomra az is, hogy a magyarországi sajtó **Farkas Bertalan** után a második magyar(országi) űrhajósról beszél.

Holott **ifj. Simonyi Károly** kétszer is járt a világűrben. A szoftverfejlesztő 1981-től **Bill Gates Microsoft**jánál dolgozott. Jelen-tős magánvagyonra tett szert; magyaror-szági mecénási tevékenysége mellett ezért tudta megfizetni a két „űrturista” útját – de az űrben is tudományos kísérleteket végzett.

Be is rekesztem soraimat, az általa kifejlesztett **Word** szövegszerkesztőt használva...

Maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2025-ben, ikrek havának utolsó hetében

Napnyugta tüze – a levegő ijedten kapkodta szoknyáit

Épített örökségünk

Templomváraink gyöngyszeme

Emlékkép „...a sepsi-killyénfalvi várnak és abba szorult lakosoknak...”

A Kovászna megyei Illyefalva Sepsiszentgyörgytől szűk tíz kilométerre délre, az Illyefalvi-patak völgyében, az Olt jobb oldali teraszán fekszik. Községközpont, Aldoboly és Sepsiszentkirály tartozik hozzá. Nevét a település fölött emelkedő magaslaton álló református templomának középkori védőszentjéről, Illés prófétáról kapta. Így bukkan föl először 1322-ben a pápai tizedjegyzékben Villa Helye néven, amikor Pál nevű plébánosa öt régi báni garast fizetett. 1333-ban villa Elye, egy évvel később pedig villa Hellye néven szerepelt ugyanott. Az 1567. évi regestrumban jelent meg ma is használt megnevezése Illyefalva alakban. Akkor Szentgyörgy mellett Sepsiszek második legnagyobb települése volt. 1578-ban elnyerte a mezővárosi rangot, és – egészen 1876-ig, amikor újra község lett – egy bíróból és tizenkét esküdtből álló magisztrátus vezette. A trianoni békeszerződésig Háromszék vármegye Sepsi járásához tartozott.

Nagy-Bodó Tibor

A templomvár

A község a Sepsiszentgyörgyről Brassóba vezető út mentén, az Olt jobb partján fekszik. Vára – tulajdonképpen egy falakkal és tornyokkal megerősített templomerőd – a falu északkeleti végében, a Felszegi-pataktól körülvelt, körülbelül hatvan méter magas domb tetején épült.

A vár közepén emelkedik maga a 15. századi templom, amit egy százhatvan méter kerületű, négy méter magas, 1,8 méter vastag fal vesz körül.

Ezt csak egyetlen bástya erősítette a déli oldalon. Ez volt a vár kapubástyája, és erre épült a templom tornya is.

A titkos alagút

A belső várat övező, szabálytalan hatszög alaprajzú, öt méter magas, egykor pártázatos és védőfolyosóval ellátott falat három ötszögű és két négyszögű bástya erősítette.

A legmagasabb volt a déli, négyzet alakú, emeletes bástya, mely a felvonóhíddal ellátott kaput vigyázta. Emeletén a kapuőrök szobái helyezkedtek el. A külső vár falait mély és széles árok vette körül.

Kiss Gábor, az Erdélyi várak, várkastélyok című könyvében ír arról, hogy a vár nyugati szögletéből indult ki a föld alatti titkos alagút, melynek kijárata a szemben levő dombon az elmúlt század elején is látható volt.

A középső védőív mellett, a kapu bal oldalán egy kis épület látszik, az egyetlen megmaradt olyan kamra, melyekben az erdélyi paraszt várakra jellemzően a lakosság nem csak védelmet talált, hanem értékeit is el tudta raktározni. A 19. század közepén száztizennyolc ilyen kamra volt a várban.

Az elsőrendű vár

Báthori Kristóf erdélyi helytartó 1578-ban a Sepsiszekén lévő Illyefalunak három országos és hétfőnkénti vásártartást engedélyezett.

A templomvárra először az 1560. évi enyedi, majd az 1574. évi ma-

rosvásárhelyi országgyűlés jegyzőkönyve utal: elsőrendű várnak említik, és a török betörések ellen megerősítését rendelik el.

Bethlen Gábor erős falakkal és bástyákkal vétette körül a várat, melynek fontosságát az 1651. évi gyulafehérvári országgyűlés is elismerte, mert a „hadban jártas” kapitány, Kovács Gáspár védelmére bízta.

Az elfoglalt templomvár

Szintén a fent említett szerző közléséből tudjuk meg, hogy Giczi István 1612-ben a létesítményt eredménytelenül ostromolta, de még ez évben sikerült elfoglalnia Weiss Mihály brassói bírónak.

1658-ban a török vette körül, az ide menekülteket sikerült kicsalnia a várból, s közülük nyolcszáz embert rabszíjra fűzve magával hurcolt, a templomvárat pedig elfoglalta.

Az iktári Bethlenek kihalta után Thököli István, majd fia, Imre kezére került. Amikor a török a bászági várak nagy részét elfoglalta, I. Apafi Mihály idejében, 1670-ben „...országos és fejedelmi közmegegyezéssel, elhányattatása elvégeztett...”

II. Rákóczi Ferenc szabadságharca idején, 1708-ban a háromszéki lakosság féken tartására a németek Illyefalván is egy sáncot emeltek, ahová gyalogosokat, tűzértséget helyeztek el, és innen rabolták a környéket.

Az 1658-ban elpusztult oklevelek

A falu fölötti magaslaton áll a 18. században átépített református templom. Az épülettől délre különálló harangtorony emelkedik, melynek két oldalán még látható a templomot egykor körülölelő várfal egy-egy maradványa. Ezt a belső erődövet egykor mély árok vette körül. Nyomai ma is kivehetőek.

A belső várat egy ötszögű alaprajzú külső vár övezi, sarkain védőtornyokkal. Bejárata a déli oldalon, a kapubástya alatt nyílik. A délkeleti, északkeleti és dél-nyugati tornynak csak maradványai látszanak, az északnyugati viszont meglehetősen épen maradt fenn. A

nyugati oldalon a saroktornyot összeszekötő falszakasz középtájékán kissé kiszögellik. Ezt a külső erődövet egykor szintén árok vette körül. Maradványai a nyugati oldalon ma is látszanak.

Gyöngyössy János, a Székelyföldi vártemplomok című munkájában jegyzi meg, hogy a község templomának és erődítményeinek építéstörténetéről gyér adatok állnak a rendelkezésére. A kutatást nehezíti az is, hogy a település oklevelei 1658-ban elpusztultak.

Illyefalvának létezett egy, a mai helyén álló temploma is

Az erődítmények mindmáig leg részletesebb leírását Orbán Balázs közölte. Építési idejét az 1443 körüli években jelölte meg. Entz Géza mindkét falgyűrű építését a 17. század elejére tette.

Szintén a fent említett szerző adataiból tűnik ki az is, hogy mások is megerősítették az 1443 körüli datálást, továbbá a belső erődöv építését a 15. század közepére helyezik, a külsőt pedig 17. századi bővítésnek tartják.

A pápai tizedjegyzék alapján bizonyosra vehető, hogy Illyefalvának létezett egy, a mai helyén álló temploma, amelyet a 15. század végén gótikus stílusban átépítettek.

Ennek alakjáról csak egy nagyobb méretű ásatás, esetleg a mai templom tüzetes falkutatása nyomán lehetne nyerni valamiféle képet. Feltételezhető azonban az, hogy sokszögzáródású szentélyből és hajóból álló boltozott templom lehetett.

Az erődítmények datálását illetően különbséget kell tenni a belső és a külső vár között. A belső vár szurokontós, öles vastagságú kőfalait valószínűleg a harangtoronnyal egy időben, feltételezhetően a templom gótikus átépítése idején emelték.

A torony a mainál alacsonyabb, két-háromemeletes lehetett, figyelőerkélyes toronysisakkal. Ebben a formájában az illyefalvi vár nem sokkal különbözhetett Uzon, Gidófalva, Sepsiszentgyörgy, Feltorja és még néhány más háromszéki település hasonló templomerősségétől.

A vár védelmi szerepe megszűnik

A vár védelmi szerepe a kurucvilág után szűnhetett meg. Feltehetően ezután kezdték magtárnak használni a saroktornyokat. Lehetséges, hogy az 1658-ban történt pusztítás nyomait már nem is hozták helyre teljesen.

Gyöngyössy szerint nem valószínű, hogy az ekkor leégett, kizárólag védelmi rendeltetésű védőfolyosókat kijavították volna a későbbi időkben.

A kapubástya 1735-ös évszámot viselő bádóg szélvitorlája – ha eredeti helyén van – egy javítás évét jelzi. Az 1735-as földrengés a templomot annyira megrongálta, hogy azt kisebb javítások után 1782–1785 között gyökeresen át kellett építeni.

A mai templom szentélyhajójának méretaránya, a falak vastagsága, a falazás milyensége, a középkori elemek hiánya a gyökeres újjáépítés mellett szól.

Egy újabb földrengés következményei

Az új templomot 1785-ben kazettás mennyezettel és festett bútortattal látták el.

1802. október 26-án újabb nagyerejű földrengés sújtotta a vidéket, a templom falai megrepedtek, a harangtorony pedig összeomlott.

A templomot elsőként már 1803-ban kijavították, a tornyot pedig 1816–1819 között újjáépítették.

Örvendetes tény, hogy ránk maradt néhány múlt század végi fényképfelvétel, melyek az 1977-ben leomlott délnyugati saroktornyot, a szintén ekkor megrongálódott északkeleti bástyát, valamint a csak töredékeiben fennmaradt belső várat ábrázolják.

A felvételeken láthatók a falak mentén sorakozó, deszkából vagy boronákból épített, zsindelekkel fedett kamrák, valamint a belső vár délnyugati védőtornyának maradványai is.

Amit még tudni kell

Egyházi adatokból tudható, hogy 1902-ben a belső vár délkeleti szakaszát lebontották, anyagát pedig az akkor épülő lelkeszi lakhoz használták fel.

1940-ben a templomot és tornyot újabb földrengés rongálta meg, 1944-ben a közeli frontvonal irányából ágyúlövedékek érték a várat.

Az 1977. március 4-i földrengés okozta károk miatt a templom, a belső torony és a kaputorony használhatatlanná vált.

A helyreállításokhoz még abban az évben hozzákezdtek, és ki is javították a kaputornyot, 1978-ban pedig a templomot és a tornyot sikerült helyreállítani.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése

KacsARINGÓS, Kárpátok előtti Olt folyásához hasonló a Székelyföld mindenkor történelme. Nem sok magyarázat kell az Erdélyország legsúlyosabb török-tatár veszedelmének ez időtáji megismeréséhez.

Milyen fránya és igazságtalan a sors. II. Rákóczi György fejedelem Lengyelország trónjának megszerzésére indított hadjáratával próbálta átírní a közép-európai erőviszonyokat, nem véve figyelembe az oszmán porta kiszámíthatatlanságát, a Habsburg Birodalom terjeszkedési politikáját, jelentősen befolyásolva Erdély további sorsát, és a benne lakó székely magyar közösségek évtizedekre siralom országában sínylődtek. Hát ez jutott egykoron Sepsi-Illyefalvának is.

Nyugatot fenyegető, birodalmi éléstárát növelni próbáló török terjeszkedést megfékezte a Dardanel-lák velencei kézre kerítésével kiszabott kemény vámok érvényesítése. Az ennek tisztázása végett fer-

geteges, visszavágó hadjáratra induló törököket ez idő tájt lepte meg a Lengyelhont megtámadó, szófogadatlan erdélyi fejedelem. Ekkor kerülhetett fel a szultán stratégiai palettájára a dalmáciai hadszíntér mellett az „Erdel” szó, és határozhatta el egy kettős, velencei–erdélyi hadjárat indítását, amelyhez már nem lévén elég armádiája, a krími tatárok segítségét kérte fel Erdélyország megleckéztetésére.

Időközben a velenceiekkel megkötött békével felszabadult déli seregek Nándorfehérvár felől a Magyar Királyság irányába vonulhattak, míg a tatár–moldvai közös hadak a fejedelemség fővárosát, Gyulafehérvárt próbálták a Kárpát-kanyar felől támadni. Ezzel a hadművelettel az Oszmán Birodalom eltörölhette volna az ellenszegülő, lázadózo önálló Erdélyi Fejedelemséget, Moldva vagy Havaselve rangú vazallusává téve. Hát ilyen véletleneken múlhat egy egész nemzet, nemzetész sorsa.

Visszatérve a mi regényes székely régióinkhoz, megérthetjük a kétsoros erődfal emelésének, bővítésének szükségességét és fontosságát. Ekkor írhatták a kalendáriumok az úr 1658. esztendejét, annak is nyárutóját. A brassóiak belső viszályai miatti, tavasz óta ismételt támadások, illetve a kinti, megleckéztető horda vészjósló közeledése miatt határozhatták el a külső ötszögű, olaszbástyát utánzó, majd négyszögletes beugró tornyokkal, lőréses-szurokontós kapubástyával erősített védőöv megépítését.

Talán időben el is készülhettek mindezekkel, hiszen a közeli Barcaságon már dúlt a tatár. Így is öt nap és éjjel folyó küzdelem után foglalhatták el a hős székelyek védte templomerődöt a támadók. A közel 500 elesett és több mint 800 rabszíjra fűzött emlékét és falu teljes pusztulását rögzítette egy korabeli fennmaradt írás, azaz „a sepsi-killyénfalvi várnak és abba szorult lakosoknak a tatárok miatt lett elpusztulásának s szörnyű veszedelemnek – mely esett in anno Domini 1658 – régi rongyos írásából való transumtuma”, elsíratva megdicsőült székelyeinket:

Romlásunk ezer hatszázban,
Az ötvennyolc forgásában,
Esik kisasszony havában,
Aratás tájában,
Illyefalvának romlását,
Szemlélvén nagy pusztaságát,
Pogányoktól elrablását,
Írván le kinnyát.

* *A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Gyöngyössy Jánosnak és Keresztes Géza műépítész, műemlékvédő szakmérnöknek; az illusztrációkat, a régi és a mai képeket Demján László műemlékvédő építész saját munkájából és gyűjteményéből küldte el a szerzőnek.*

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Vajda Gyöngyi

1156.

Publius Ovidius Naso órómai költő tanácsa		1	FRISS, KELLEMES	JUTTAT RAKÉTA REGÉNYTÁR (RÖV.)	ANGYAL- RANG	RAG, A-VA PÁRJA	HÓ
		T					T
		SZLÁV IGEN ÁRTÓ SZELLEM		JELFOGÓ ÉSSZEL FELFOG			
2	M	JÓRAVALÓ RAKTÁROZ				TOVA SÉMI NÉP	
TÉVHIT (GÖRÖG)			ERREFELEI ANNYIT MINT (RÖV.)		KOPONYA- TÖLTELEK CIN		
KERET				ROVAR RÉSZE NŐI NÉV (DEC. 22.)		EZTI! BELLINI OPERÁJA	
ZAMAT				MI AZ HOGY! SZIBÉRIAI FOLYAM			
KOZÁKOK FOLYÓJA			JAPÁN DRÁMA FOLYADÉK		A HEGY LEVE AZ ARZÉN VEGYJELE		
LYUKAS SÁL KERGET			LÚD IDŐS		ÜRES RÉS ... SVEVO (OLASZ ÍRÓ)		
		ÉGSZÍN SPANYOL ÉS OSZTRÁK AUTÓJEL		LAPOS OLASZ IGEN			
ELÓTAG: ÚJ			LATIN CSONT RÓMAI 501		HAJÓFAR KECSKE- HANG		
ANGOL HOSSZ- EGYSÉG TILTÁS			FOHÁSZ RITKA (NÉMET)		EZTI! IDE-ODA RÁNGAT		
		ILYEN AZ OGAM ÍRÁS ÍRORSZÁG ÍR NEVE		HATÁRTALAN SZELLEMI RÁNC			
DOLOG, TÁRGY (LATIN)			AZ ARGON VEGYJELE HÁROM (OROSZ)		KÉT OXIGÉN! MARÓ VEGYÜLET		GYILKOL
TOJÁS (NÉMET)			HÁROM (SPANYOL) BERÁNT!		TÁG SZOLMIZÁ- CIÓS HANG		
				ÓRÓL RÓMAI 500			
MEZŐGAZ- DASÁGI	B						L. N. J.

A NÉPKÖLTÉST IDÉZÜNK

című pályázat nyertesei:

Varga István,
Szászrégen, Toamnei u.
Kocsis Márta Éva,
Marosvásárhely, Al. Săvinești

A pályázati rejtvény megfejtése:

MEGHALTAK A PRÓFÉTÁK, A SZAMARAK
JÓSOLONAK.

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek
a 0265/268-854-es telefonszámon.

Megfejtések
a június 6-i
számból:

Ikrek:
Farkasbőrben

Skandi:
Nincs állásod, ráérsz komoly
dolgokkal foglalkozni.

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY		EGY SZÉP MONDÁS		1	2	3	V	4	5	6	7	K
		8						9				
	10	11	12	13				14				15
16						17		18				19
S		20			21			22			23	
24	25		26	27			28			29		É
30		31		32				33				34
H		35	36			37		38			39	
40	41		42		43		44		45	46		47
48		49			50		51	52		53	54	55
A				G			C			T		

VÍZSZINTES:

1. Molière egyik színdarabjából idézünk. 8. Harapó. 9. Hidrogén-klorid. 10. Rendőr (argó). 14. Lapos terület. 15. Vonalzóféle. 16. A ló kicsinye. 17. Darabokra hull. 19. Gya-
korító képző. 20. A rádium vegyjele. 21. Francia arany. 22. Iker fele. 23. Csendes. 24. Jut-
tat. 26. indián törzs volt. 29. Apa állat. 30. Mázol. 32. Étel (argó). 33. Reggeli vízcseppek
a fűben. 35. Védelmező. 37. ... kezdve (azóta). 39. Annyi, mint (röv.). 40. Az argon vegy-
jele. 42. Sellő teste! 44. Harc közepe! 45. Véd. 47. Szógyök. 49. A vörös bolygó 51. A
kertben árkot mélyít. 53. Személynévmás (német). 55. Amely személyt.

FÜGGŐLEGES:

1. Kicsinyítő képző. 2. Fákkal tele terület. 3. Skálakezdet. 4. Hull az eső. 5. Több mint
elé. 6. Feneketlen üst! 7. Dél-afrikai tartomány (KwaZulu-). 8. Beszél a tehén. 10. Fél
zsák! 11. Könnyezik. 12. Gátba ütközik. 13. Fába vés. 14. Csikó, de se feje, se lába! 16.
Az idézet befejező része. 17. Falóval becsapott város volt. 18. Becézett Mária. 19. Görög
betű. 21. A Volga mellékfolyója. 23. Értésülés. 25. Német és spanyol autójel. 27. Juhistálló.
28. A mama párja. 29. Életét veszítő. 31. Japán drámai műfaj. 33. Téli csapadék. 34. Ókori.
36. Páros szervünk. 38. Három (spanyol). 41. Ritka (román). 43. Alsó végtag. 46. Az egyik
tejtermék. 48. Fél tíz. 50. Étlen rém! 52. Ételízesítő. 54. A tetejére. 56. Q (fonet.).

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket június 26-ig a Népújság címére
(Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pá-
lyázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra rára-
gasztani.

Írók, költők

1	2	C	3	4	5	Z
6			7			
8		9			10	
		11		12		
13	14					15
16			17		18	
19				20		

VÍZSZINTES:

1. Angol író (Henry). 6. Eblak. 7.
Örökségjelző lehet. 8. Nem enged. 10.
Perui autójel. 11. Ifjúsági író (Ferenc).
13. ...borberek (Észak-erdélyi h.). 16.
Cin. 17. Szájperem. 19. Vasúti pálya.
20. Ötóriai ital.

FÜGGŐLEGES:

1. Két keréken száguld. 2. Arab fér-
finév. 3. Harcos. 4. Európai Parlament
(röv.). 5. Anyós (nép.). 9. Üres ele-
med! 12. Verseny indítása. 14. Betanít!
15. A Volgába ömlik. 18. Ólatin kettős
betű.

1	2	3	U	4	5	A
6				7		
8			9			O
10		11			12	
		13				14
15	16				17	
18			19			

VÍZSZINTES:

1. Japán költő, író. 6. Művészet
(latin). 7. Ofszájd. 8. Szláv igen. 9. Há-
ziállat-lakás. 10. Tüzetes. 13. Oldalra
ide-oda mozog. 15. Kaukázusi nép volt.
17. Megfelelő. 18. Mely személy? 19.
Irat.

FÜGGŐLEGES:

1. Szárnyas lények. 2. Nagy kazah
tó. 3. Csak félig! 4. Újságcikket vág ki.
5. A házba. 9. Zenés dráma. 11. Meny-
asszony. 12. Az élet atomja. 14. Ázsiai
portugál gyarmat volt. 16. Római 6.

L. N. J.

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

Római lakoma a régészet napján – gasztronómiai és történeti utazás Mikházán

A Maros Megyei Múzeum Limeskutató csapata szeretettel várja az érdeklődőket június 14-én, szombaton 10–17 óra között a Mikházi Régészeti Parkba, hogy Római lakoma a régészet napján című rendezvényünkkel együtt ünnepeljük az európai régészeti napokat.

A nemzetközi szinten megrendezett európai régészeti napok célja, hogy közelebb hozza a nagyközönséghez a régészetet mint tudományágat, valamint a kutatók és múzeumok munkáját. Ennek szellemében a mikházi rendezvény történelmi rekonstrukcióval nyújt betekintést a római katonák békeidőbeli mindennapi életébe.

Célunk, hogy a nagyközönség számára hozzáférhető és vonzó módon mutassuk be kutatásaink tudományos eredményeit, az ételkészítésre, a napi fejadagokra és a római hadsereg étkezési szokásaira összpontosítva.

Az érdeklődők végigkövethetik a római ételek elkészítésének teljes folyamatát a gabona őrlésétől és a kenyérsütéstől kezdve az ókori receptek alapján készült ételek megkóstolásáig: moretum (fűszeres krémsajt), posca (frissítő ital), tes-

tum alatt sült kenyér és puls (római kása). A műhelymunka során olyan főzőeszközök bemutatására is sor kerül, mint a római malom, a mortaria vagy a különleges kerámiaedények.

A gyerekek interaktív környezetben vehetnek részt kreatív műhelyeken, amelyek középpontjában a díszített kerámia, az edénymodellezés és a gyakorlati kenyérfőzés áll.

Partnerünk, a Milites Marisensis Egyesület előadásokat és bemutatókat tart a római katonai felszerelésekről, a kiképzésről, a sebészeti eszközökről, a gyógynövényekről, a szerencsejátékokról és a talizmánokról: mindezek a római katona életének részét képezték.

Ez az esemény egyben a Mikházi Régészeti Park hivatalos szezonnyitóját is jelenti, és folytatja a Gastronomia Romana projekt keretében zajló rendezvénysorozatot, amely közvetlen tapasztalat és kóstolás révén hozza közelebb a történelmet.

Szeretettel várjuk Önöket egy római stílusú lakomára, egy kihagyhatatlan történelmi és gasztronómiai élményre! (közlemény)

Galambos–Józsa folklórfesztivál

Az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány és a Mikházi Csűrszínházi Egyesület hagyományteremtő szándékkal megszervezi a Galambos–Józsa folklórfesztivált, amelyre első alkalommal Mikházán kerül sor 2025. július 12-én. Az eseménynek a Csűrszínház ad otthont.

Kovács Réka

A fesztivál a népzene, néptánc, népdal és mesemondás területén tevékenykedő szolistákat és kiségyütteseket szólítja meg. A fesztiválon való részvételre felhívást teszünk közzé.

Négy kategóriában várunk jelentkezőket, akiknek a fesztiválon fellépési lehetőséget biztosítunk: énekes szolisták és énekegyüttesek; hangszeres szolisták, zenekarok, hangszeregyüttesek; táncos szolisták (fiú), táncospárok (fiú-lány pár) és táncos kamaraegyüttesek; népmese. Az autentikus magyar népzene, néptánc, népdal és élőszavas népmesemondás bármely erdélyi vagy moldvai tájegység helyi hagyományaihoz kötődő produkciójával lehet jelentkezni, lakóhelyi előírás nélkül. A fesztiválra bárki jelentkezhet, alsó korhatár 16 év. A nevezések beküldési határideje: 2025. június 15. Az online elérhető jelentkezési űrlap elérhető itt: [Jelentkezési felhívás a Galambos–Józsa folklórfesztiválra](#) – Erdélyi Hagyományok Háza. Az elbíráló zsűri a pályázati anyagok alapján dönti majd el, mely produkciókat hívja el a fesztivál színpadi megmértetésére, a meghívásról pedig e-mailben értesíti a jelentkezőket legkésőbb 2025. július 1-ig. Kategóriánként legtöbb 6 jelentkező kerül kiválasztásra, aki felléphet a Galambos–Józsa folklórfesztiválon. Igény szerint szakmai mentorálást is biztosítunk a helyszínen. A zsűri a legjobb produkciókat díjazza.

A Galambos–Józsa folklórfesztivál névadói egyben kezdeményezői is. Galambos Tibor táncművész és felesége hozzájárulása jelentős szerepet játszik hagyományaink megőrzésében a népzene, néptánc, népdal és mesemondás területén. Galambos Tibor táncművész, koreográfus, közművelő, könyvtáros, dokumentumfil-

mes Budapesten született. A gimnázium mellett és érettségi után felsőfokú tanulmányait (néptánc, balett, koreográfia-tan, tánc történet) a mai Táncművészeti Egyetemen, akkor Állami Balett Intézet táncművészeti iskolájában 1952-ben végezte el. Közben 1951-től hivatásos táncos volt a SZOT Művész Együttesben, a Honvéd Együttesben, a Budapest Táncgyüttesben és magántáncos, illetve tánckarvezető is. Közben elvégezte főiskolákon a könyvtár, népművelés, közművelődés szakokat, és egy évet tanult a Budapesti Műszaki Egyetem építészmérnök karán. A táncos pályát befejezve, a könyvtároság mellett koreográfus is volt a Vadrózsák, a miskolci Avaz és az Erkel Ferenc néptánc-együtteseknél. De tanított a Duna Művészegyüttesnél, az Állami Népi Együttesnél és a Honvéd Együttesnél is. 1970-től 50 évig a Fészek Művészklub igazgató főtítkára volt, jelenleg a klub alapítványának ügyvezető elnöke. Kitüntetései, szakmai elismerései: az olaszországi Vercelliben világversenyen különdíjat nyert, a törökországi Bursában, Japánban, a szöuli olimpia kulturális versenyén is díjazták. 2001-től táncos dokumentumfilmesként is tevékenykedik, mára 28 dokumentumfilmet készített. Kitüntették a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével és tisztikeresztjével, Táncművészeti Életműdíjat és Pedagógus Életműdíjat is kapott. Közben a Táncművészeti Szövetség főtítkára volt 5 évig, később a felügyelőbizottságának elnöke, és jelenleg az elnökség tiszteletbeli tagja. Felesége, Józsa Julianna a Budapesti Műszaki Egyetem vezető építészmérnökeként dolgozott évtizedekig, és onnan vonult nyugdíjba.

A legendás Nagy Feró és a Beatrice, Tamás Gábor, Szabó Előd és a Titán is fellép a Marosszentgyörgyi Napokon!

A már hagyományosnak számítható rendezvényre jövő hét végén, azaz június 20-án, pénteken, valamint június 21-én, szombaton kerül sor Marosszentgyörgy központjában, az iskola udvarán.

Idén is lesz kézművesvásár, gyerekpark a Máriaffi-kastély udvarában, valamint népdal- és néptáncfesztivál és más érdekességek.

Pár részlet a programból:

Június 20., péntek

16.00 óra – Magyar népdal- és néptáncfesztivál

18.30 óra – Retro Magyarrock koncert
20.15 óra – 3SUD EST koncert
21.30 óra – NAGY FERÓ ÉS A BEATRICE – koncert
23.00 óra – Tűzijáték

Június 21., szombat

17.00 – TAMÁS GÁBOR-koncert

20.00 – SZABÓ ELŐD

ÉS A TITÁN – koncert

További részletek

a Sófalvi Szabolcs Facebook-oldalon.

Jövő héten indul a strandidény a Víkendtelepen

(Folytatás az 1. oldalról)

Idén az országos, ebből adódóan pedig a városi költségvetés is később került elfogadásra, így késve tudták lebonyolítani a közbeszerzéseket a marosvásárhelyi Víkendtelepen esedékes felújítási munkálatokra. Bár eredetileg június elsejére tervezték a nyitást, a májusi hűvös, csapadékos időjárás közbeszólt, és nem sikerült időben elvégezni a szükséges karbantartási, felújítási munkálatokat, így a marosvásárhelyi Víkendtelep strandja idén június 19-én nyitja meg kapuit a látogatók előtt – közölte ottjártunkkor *Nagy Botond*, a telep igazgatója.

A medencékben a héten karbantartási munkálatok zajlottak, ezeket a hét végéig be szeretnék fejezni, és akkor kezdik majd el feltölteni vízzel a strandrészen lévő medencéket, valamint a csónakázót. Az igazgató szerint, amíg a karbantartási munkálatokkal

nem végeznek, a csónakázót sem tudják feltölteni, ugyanis innen szivárog át a víz medencékbe.

A június 19-i nyitás napjától jegyet kell majd váltaniuk azoknak, akik a kerítéssel le választott strandrészen szeretnének fürdőzni, napozni. A belépőjegyek ára nem változott: a felnőtteknek 20 lejbe (marosvásárhelyieknek 15 lej), gyerekeknek 10 lejbe kerül, a marosvásárhelyi gyerekek pedig 7 lejért válthatnak jegyet. Akik játszótérre szeretnének, vagy a telepen működő vendéglátóegységeket keresik fel, azok továbbra sem kell belépőt vásároljanak.

Az igazgató szerint bevált a sokak által vitatott kerítés, azazhogy leválasztották a strandot a telep többi részétől, ugyanis ennek az is az előnye, hogy így este 8 után, amikor elhagyják a strand területét a fürdőzők, az alkalmazottak nyugodtan ki tudják tisztítani a

Fotók: Nagy Tibor

medencéket. Jó hír, hogy idén a csúszdák is teljes gőzzel üzemelnek majd, ugyanakkor lesz rádió is, tehát ismét szól majd a zene a medencék környékén. Mint mondta, a fürdőzési lehetőség mellett jobban ki szeretnének használni minden olyan lehetőséget, ami adott a szabadidőközpont területén: többek között a csónakázót, ahol bérelhető vízibiciklik, illetve SUP-ok (egyfajta szörfdeszka) várják a vízisportok kedvelőit.

Ugyanakkor idén újdonság lesz, hogy a régi gokartpályánál kialakítanak egy rendezvényteret kisebb színpaddal, amelyet pokrócos, babzsákos, függőágyas, úgynevezett „chill-zone”-ként képzelnek el. Ott tartják a június 19-i, csütörtöki megnyitót is, koncerttel, gyerekfoglalkozásokkal. Ezt a teret egész nyáron ki szeretnék használni, hétvégéken különféle eseményeket szerveznek majd, töb-

bek között filmvetítések, kisebb koncertek, tematikus estek lesznek. – Egy tágas, hangulatos zöldövezet van ott, ami eddig nem volt kihasználva, ezen szeretnénk változtatni – hangsúlyozta Nagy Botond.

Köztudott, hogy a Víkendtelep kapcsán örökös probléma, hogy sok marosvásárhelyi család azért nem veszi igénybe az egyébként hangulatos, szépen rendezett szabadidőközpont strandját, mert elriasztja őket a ruhában fürdőző vagy a medencék vizét sok esetben tisztálkodásra használó látogatók látványa. Érdeklődésünkre, hogy miként szeretnék elejét venni ezeknek a helyzeteknek, Nagy Botond elmondta, szerződésük van egy őrző-védő céggel, amely állandó felügyeletet biztosít a telepen, emellett a helyi rendőrség is jelen lesz, hogy kiszűrje azokat, akik nem megfelelően viselkednek.

Emléket állítottak Magyarbükksös híres szülöttjének Közszemlén Kemény János szobra

Június 6-án szűkebb körű rendezvény keretében közszemlére bocsátották Kemény János (1607–1662) erdélyi fejedelem mellszobrát Magyarbükksösön. A szobrot a hadvezér, diplomata ma élő leszármazottjai, a Bilibók és Kemény család támogatásával állították fel. A helyi önkormányzat is felkarolta a kezdeményezést, így a mellszobor a polgármesteri hivatal előtti parkban kapott helyet. Az alkotást Pataki Réka készítette Gergely Zoltán segítségével.

Vajda György

Az avatóünnepségen felszólalt *Mihály Ferenc* polgármester, aki üdvözölte a jelenlevőket és elmondta, a helyi tanács felkarolta a kezdeményezést, mert így méltó emléket állíthatnak a településen született neves előjárónak. A leszármazottak, mindamelllett, hogy visszakapták és felújították a 17. századi egykori kúriát, ma is aktívan bekapcsolódnak a település közösségi életébe. Ezért is vállalta fel örömmel a közösség, hogy támogatja a kezdeményezést.

Bilibók Botond, Kemény János leszármazottja elmondta: „Ma Magyarbükksös leghíresebb szülöttének állítunk emléket: egy katonának, államférfinak, írónak”. Felszólalásában részletesen ismertette Kemény János életét, elsősorban az íróról és ezen keresztül az emberről beszélt. A jelenlevők megtudhatták, hogy Kemény János apjának, Kemény Boldizsárnak a szomszédos Lándorban volt birtoka. Ő volt az, aki a 16. század második felében Bükksösön a korábbi Bancza család birtokát és házát megvásárolta, ahova új birtokközpontot építtetett. A jelenlegi polgármesteri hivatal épülete is része volt ennek a birtoknak.

Kemény János Magyarbükksösön született 1607. decemberben. Tanulmányainak folytatására tanítója és édesapja Gyulafehérvárra küldi,

ahol Keserői Dajka Jánosnál, a későbbi püspöknél lesz a szállása, és tanulmányait többek között Geleji Katona Istvánnál és a fejedelmi iskola professzorainál folytatja. Utána Bethlen Gábor udvarába kerül. A fejedelem kéri el apjától apródnak 1623-ban. Ekkor 16 éves, és tanulmányainak itt szakadhatott vége. Biztosra vehetjük, hogy az intelligenciájával tűnt ki. Azaz nem volt nagyon tanult és művelt, de képességei kiemelkedőek lehettek. Szónoki képességekkel már akkor rendelkezett, és latintudása is átlagos vagy annál jobb volt. 15 évesen, valószínűleg első kiemelkedő fontosságú nyilvános szerepléseként, beszédet mondott Bethlen fejedelem első felesége, Károlyi Zsuzsanna temetésén.

A latin mellett tudott románul és németül is. Amiben viszont kiemelkedő volt, az az írás iránti igénye. Igazi grafomán volt, sokat írt. Ránk maradt írásából láthatjuk, hogy olvasott, főként a történeti műveket ismerte, külföldieket, magyarokat egyaránt. Sokat dolgozott az *Aprobatae Constitutioneson*, a készülő törvénygyűjteményen, 1653 körül. Ez akkora szenvedéllyel és élvezettel töltötte el, hogy – mint kortársai megfogalmazták –, mondogatta, nem is kíván tovább élni, csak amíg ezt befejezi.

Amivel kiemelkedik kortársai közül, azok a krími tatárok fogságá-

ban eltelt két évben (1657–1659 között) írt művei. Itt veti papírra az Sz. Dávid százötven zsoltárára támaszkodó *Gileád Balsamuma* című művét. Humánuma és a reneszánsz nyitottságának hatása az, hogy protestantizmusát is háttérbe szorítja különböző felekezeti fogolytársai miatt. A mű nem önálló munka, ennek korlátot szab műveltsége, viszont önálló csoportosítás. Az, hogy ezt nemcsak a foglyoknak szánta, jól mutatja, hogy miután az eredeti példánya elveszett, 1659-ben újra megírja, és nyomtatásban is megjeleneti. Megírja főművét, az *Önélet-írását* – a magyar irodalom első memoárját. Élete utolsó szakaszában, az Erdélybe való visszatérés-kor (mint Windisch Éva írja), új politikai koncepciót fogalmazott meg. Ekkor már rosszul mérte fel a helyzetet, és ő akkor még nem, de mi ma már tudjuk, sorozatosan rossz döntéseket hozott. Ez az új politikai koncepció kudarca az idő előrehaladtával számára is világos lett. Felismerte a felelősségét és kudarcát, ez utolsó leveleiből kitűnik, de a felismerés késői volt, és teljességében tévedését már nem látta be, vagy legalábbis nincs dokumentum róla. Tragédia ez a javából. Mégis azok az erények, az a gondolkodásmód, az intelligencia, ami őt jellemezte, közel 40 év katonai, államigazgatási eredményei és írói munkássága nagyon erős nyomot hagyott. Halála után nem sokkal a kortársak (főleg Erdélyben) nagyon súlyos kritikákkal illették, viszont halála után 30 évvel már eposz született róla; a későbbiekben a Kemény Jánosról kialakult kép sokat változva a helyére került, és immár

Mihály Ferenc polgármester és Bilibók Botond (balról jobbra)

Fotó: Nagy Kemény Géza

állandónak (ma is előremutatónak) tekinthető – mondta többek között Bilibók Botond az avatón, majd megköszönte a helyi tanácsosoknak, a polgármesternek, hogy lehetővé tették a szobor felállítását. Külön kiemelte, hogy a szobrot unokahúga, Pataki Réka készítette, aki Marosvásárhelyi Művészeti Főgimnázium textil-dizájn, majd a kolozsvári Dizájn és Művészeti Egyetem szobrász szakán végzett. A család számára külön öröm, hogy a

Kemény család leszármazottja készíthette el az alkotást. „A remény mellett, de a realitásokat is nap mint nap látva, ha azokat az elveket és értékeket minél többen tudnánk követni, amelyek Kemény János írsaiból áradnak – és az imént párat felsoroltam közülük –, biztosan jobb világ lenne a miénk” – zárta beszédét Bilibók Botond.

A mellszobor leleplezését követően a községközpontban, majd a kúrián ünnepeltek a jelenlevők.

Tudás és inspiráció a VIBE fesztivál szívében

Idén is a VIBE fesztivál területén kap helyet a VIBE Koli, amely a nappali programok egyik legszínesebb és leginspirálóbb platformjaként várja a tudásra nyitott résztvevőket. A látókör szélesítését a Koli sé-tány biztosítja, ahol több hely-szín – a Koli oázis, a Koli kanapé, a Koli kávézó, va-lamint a VIBE partnerintézmé-nyeinek tematikus sátrai, köztük a Pro Agri sátor, a Sa-pexperience, a BBTE sátor és a Visit Maros – kínál tartalmas programokat.

A VIBE Koli célja hét év eltelté-vel is változatlan: minőségi és szak-mai tartalommal gazdagítani a fesztiválélményt. Az előadók valós tapasztalatokat osztanak meg arról, hogyan lehet itthon életpályát építeni – legyen szó akár vállalkozói létről, kreatív pályáról vagy a tudományos élet kihívásairól.

„A VIBE Koli nem egy szokvá-nyos tudásbázis. Ez egy inspiráló tér, ahol a fiatalok rákérdézhetnek arra, mi érdekli őket igazán, és válaszokat is kapnak rá. Olyan előadókat hív-tunk meg, akik nem elméletekről be-szélnek, hanem valós tapasztalatokat osztanak meg arról, hogyan lehet itt-hon boldogulni. Hiszünk abban, hogy a siker nem máshol kezdődik, hanem itthon” – fogalmazott Bodnár A. Barbara, a VIBE Koli program szakmai vezetője. A VIBE Koli fő-támogatója idén a Zbor Románia, to-vábbi támogatók pedig a BCR, Gedeon Richter és a Work & Travel. Szakmai partnerei a Sapientia Erdé-lyi Magyar Tudományegyetem és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, kiemelt médiapartnerre pedig a Ma-szol.ro.

A VIBE Koli számos aktuális és inspiráló témával készül, melyekről neves szakemberek osztják meg tu-dásukat és tapasztalataikat. A követ-kező témákról lesz szó: AI – mesterséges intelligencia; A jövő

technológiái és a mesterséges intel-ligencia kihívásai – meghívott Kiss Levente, a Prisma Solution részéről; Mentális egészség és a pénzhez fű-ződő viszonyunk – meghívott: Nico-leta Deliu-Paşol, a BCR Bank kommunikációs és CSR-tevékenysé-gekért felelős igazgatója; Sport és mentális egészség kapcsolata: A mozgás és a lelki egyensúly közötti összefüggések; Selfbranding, tudat-os közösségi média használat: Saját márka építése online felületeken – Dr. Csepeti Ádám, stratégiai ügyek koordinációjáért felelős helyettes ál-lamtitkár ad gyakorlati tanácsokat; Tradíció, gasztronómia, vadászeti-ka – mit tanulhatunk a régiektől? A régi idők bölcsességeinek felfede-zése; Fesztiválok, mint a művésze-tek központja, régiómarketing: A fesztiválok szerepe a regionális fejlődésben; Női VS férfi vezetőti-pusok: kerekasztal-beszélgetés sike-res vezetőkkal, köztük: Parajdi Borbála (EuroTop Consulting ügy-vezető igazgatója), Nagy Károly (Promelek RT Igazgatótanács el-nöke, az RMKT elnöke), Nyulas Bernát (Fomco Group alapító-igaz-gatója), Jakab István (Clini Lab ve-zetője), Besenyei Sarolta (Incub-center ügyvezető igazgatója), dr. Mártha Orsolya (főorvos, urológus professzor); Sportolói életútbeszél-getés: a magyar úszó olimpikon, Te-legdy-Kapás Boglárka inspiráló története.

A VIBE Koli több mint egy elő-adássorozat: egy közösség, ahol a ta-pasztalatcsere és a személyes fejlődés áll a középpontban. Ideális találkozóhely azok számára, akik a VIBE fesztiválra nemcsak szóra-kozni, hanem tanulni és inspirálódni is érkeznek. A legfrissebb informá-ciók és programfrissítések a VIBE Koli Facebook-eseményében és Ins-tagram-oldalán érhetők el. A VIBE fesztivál belépőjegyei a vibefesti-val.ro oldalon vásárolhatók meg. (közlemény)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓ terület Jedden. Tel. 0757-316-055. (25702-I)

ÚJ KRIPTA sírhely eladó. Tel. 0757-316-055. (25702-I)

DÍVÁNY eladó (keményfa váz, rugós kárpitozás). Tel. 0770-186-675, este 7-9 óra között. (sz.-I)

KÜLÖNFÉLÉK

KÉSZÍTÜNK külső redőnyöket, szúnyoghálót. Tel. 0744-121-714. (25862-I)

VÁLLALUNK tetőkészítést le-mezből, cserépből; ácsmunkát, teraszkészítést, garázsfelújítást, festést, csatornajavítást, bármi-lyen kisebb javítást és mindenféle más munkát, kerítéskészítést is. Tel. 0748-533-573. (25859-I)

VÁLLALOK szobafestést, mázó-lást, fali-, padlócsempe-, laminált-parkett-rakást garanciával. Tel. 0746-552-473. (25893-I)

ELHORDUNK 3,5 tonnás autóval házakból, tömbházlakásokból régi bútort, ócskavasat, fölösle-ges dolgokat. Tel. 0747-816-052. (25902-I)

MEGSZABADÍTJUK a felesle-ges dolgoktól, bútoroktól pincéjét, garázsát, házát, tömbházlakását (mindennap). Tel. 0770-620-599. (25902-I)

VÁSÁROLOK ócskavasat, akku-mulátort, hőközpontot. Tel. 0793-066-951. (25903-I)

RENDELÉSRE BÚTORT készí-tek. Tel. 0748-691-858. (68310-I)

FUVART, bútorhordást vállalunk személyezettel, külföldre is, és tör-melékszállítását. Tel. 0749-543-104. (25804-I)

TÁRSKERESÉS

29 ÉVES FÉRFI társat keres. Tel. 0745-785-943. (25900-I)

Teljes körű FOGÁSZATI ellátást biztosítunk a Smile Klinik fogászati rendelőben (esztétikai fogászat, implantológia/sebészet, fogszabályzás, gyökértömések) KEDVEZŐ ÁRON. HÉTVÉGI SÜRGŐSSÉGI ellátást is bizto-sítunk. Tel. 0751-877-832. (68617-I)

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GA-RÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automati-zált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (68389-I)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betege-ket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefon-számon. (25585-I)

MAROS MEGYEI CÉG hollandiai munkapontra alkalmaz vá-góhídon és farmon dolgozó személyeket. Juttatás: 10.000 lej/hó. Tel. 0760-406-597. (68637-I)

SZAKKÉPZETT DESIGNER vállalom cégek, alapítványok reklámanyagainak vagy weboldalainak az elkészítését. Több éves tapasztalattal rendelkezem. Tel. 0758-249-255. (sz.-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Nem múlnak el, akik szívünkben élnek, hiába szállnak el az évek. Fájdalommal telt szívvel és iránta érzett örök szeretettel emléke-zünk június 16-án id. BIRTALAN ALBERT volt marosvásárhelyi lakosra ha-lálának 4. évfordulóján. Emléke le-gyen áldott, nyugalma csendes! Szerető családja. (25928-I)

Szomorú és fájo szívvel emléke-zünk június 13-án a drága jó fele-ségre és édesanyára, KOVÁCS BORBÁLÁRA halálának második évfordulóján. Emlékét a szívünkben őrizzük. Bánatos férje, Imre és fia, Imi. Megállunk néma sírod mellett, szeretnének megfogni még egy-szer a kezed és megköszönni vég-telen szereteted. Elfeledni téged soha nem lehet, te voltál a jóság, a szeretet. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (25930)

Telnek, múlnak az évek, de a mi szívünkben a bánat soha nem ér véget. Fájo szívvel emlékezünk június 14-én a drága feleségre, édes-anyára, nagymamára, SCRIDON IRMÁRA szül. Boér halálának 3. évfordulóján. Soha nem szűnik meg lelkünk gyásza érted, soha nem halványul emléked. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Emlékét őrzik szerettei. (25944-I)

Fájó szívvel emlékezünk június 15-én szeretett édes-anyánkra, OLÁH ÁGNESRE halálának 3. évfordulóján. Emlékét szívünkben őrizzük. Három leánya: Kati, Ibolya és Gyöngyi családjukkal. (25951-I)

Újdonságok a
Kobak könyvesboltokban:

Sylvia Frank
So Long,
Marianne

Claire Paulin
Blanche Monet
és a tavirózsák
ragyogása

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

SÍREMLÉK-
AKCIÓ

30%
KEDVEZMÉNNYEL

Minőségi gránit síremlékek

6 990 RON
kezdőáron

AKCIÓNK JÚNIUS 30-IG
ÉRVÉNYES

A kép illusztráció

Nyárádtő, Fő út, 446/B
(közel a sörgyárhoz)

Tel: 0265-328663, 0738-795191

MEZŐSÉG MOSOLYA

Mezősámsond

2025. JÚNIUS 15. | 16:00

Marosvásárhelyi
Rádió
Románia

www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM

106,8 FM

1323 AM

CityTV
MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a DIGI hálózatban